

- เป็นสื่อขนาดเล็ก ประกอบด้วยอุปกรณ์น้อยชิ้น ใช้งานง่าย และค่าใช้จ่ายน้อย
- ผู้ส่งสารและผู้รับสารเป็นคนในชุมชนเดียวกัน
- ผู้รับสารเข้าถึงสื่อได้ง่ายและไม่เสียค่าใช้จ่าย
- มีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน เนื้อหา และรูปแบบได้ง่าย
- สามารถใช้การสื่อสารสองทาง
- ผู้รับสารมีโอกาสมีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสารสูง
- สามารถเชื่อมโยงกับสื่ออื่นทั้งวิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ และสื่อบุคคล
- เนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับภายในและภายนอกชุมชน

หอกระจายข่าวสารจึงเป็นสื่อเพื่อการพัฒนา ตามความหมายของ Mc. Quail (อ้างในกาญจนา แก้วเทพ และคณะ 2543) ที่ว่าสื่อที่มีบทบาทในการพัฒนาต้องมีลักษณะสำคัญ คือ มีความหลากหลาย มีขนาดเล็ก สร้างและใช้อยู่ในท้องถิ่นเอง ยืดหยุ่น สามารถแลกเปลี่ยนบทบาทระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร และเน้นการสื่อสารในแนวนอน นอกจากนี้จากการศึกษาวิจัยหลายชิ้นยืนยันความสำคัญของหอกระจายข่าวสารต่อการพัฒนาชนบท (กาญจนา แก้วเทพ และคณะ 2543) ที่ว่าหอกระจายข่าวสารถือได้ว่าเป็นสื่อที่มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาชนบท ทั้งนี้เนื่องจากเป็นแหล่งข่าวสาร 1 ใน 4 ที่พบจากการสำรวจว่า ประชาชนในชนบทใช้เป็นแหล่งติดตามข่าวสาร และแสวงหาความรู้ คือ โทรทัศน์ วิทยุ เอกสารสิ่งพิมพ์เฉพาะ และหอกระจายข่าวสาร และในการติดตามข่าวสารเรื่องการเมือง การแสวงหาความรู้ทางการเกษตร สาธารณสุข และอื่นๆ ประชาชนจะอ้างอิงถึงหอกระจายข่าวสารเสมอ

จากการดำเนินงานวิจัยนี้ค้นพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้หอกระจายข่าวสารสามารถเป็นสื่อเพื่อการพัฒนาได้อย่างแท้จริง คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน และการที่หอกระจายข่าวสารสามารถสนองตอบความต้องการของชุมชนได้

การที่หอกระจายข่าวสารส่วนใหญ่ไม่ประสบผลในการดำเนินงาน ชาวบ้านไม่ต้องการฟัง ผู้จัดรู้สึกเบื่อหน่ายและเป็นภาระที่ไม่ยินดีปฏิบัติ สาเหตุประการสำคัญ คือ การขาดความรู้สึกเป็นเจ้าของ ช้าในบางพื้นที่ยังมีความเข้าใจว่าเป็นของผู้อื่น หรือ เป็นของหน่วยงานราชการ จึงไม่สนใจใช้ และไม่ดูแลรักษา การสร้างกระบวนการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในงานตั้ง

แต่เริ่มโครงการวิจัยในระยะ 1 จน สิ้นสุดโครงการระยะ 2 โดยให้การมีส่วนร่วมเกิดขึ้นทั้ง 3 ระดับ คือ

- ร่วมรับฟังข้อมูลข่าวสารและรับรู้เรื่องราวการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ
- ร่วมในกระบวนการสื่อสาร มีส่วนในการคัดเลือกผู้ส่ง มีส่วนในการกำหนดเนื้อหาและรูปแบบ และบางคนมีโอกาสร่วมเป็นแหล่งข่าว หรือผู้ร่วมส่งสารด้วย
- ร่วมแก้ปัญหา ร่วมบริจาคทรัพย์สินและแรงงานเพื่อพัฒนาหอกระจายข่าวสาร

การมีส่วนร่วมทั้ง 3 ระดับนี้ ก่อให้เกิดการติดตามงาน เกิดความสนใจ และเกิดความรู้สึกร่วมตามมาด้วย จนในที่สุดเกิดความรู้สึกห่วงแหนต้องการให้มีอยู่ และความรู้สึกเป็นเจ้าของจึงเกิดขึ้น

นอกจากนี้การที่หอกระจายข่าวสารสามารถนำเสนอเนื้อหาสาระที่ตรงกับความต้องการ และมีรูปแบบการนำเสนอที่มีความน่าฟัง จึงทำให้หอกระจายข่าวสารเป็นที่ต้องการของชุมชน การดำเนินงานของผู้จัดการกระจายเสียงที่อยู่บนพื้นฐานความคิดที่ว่า ต้องทำให้คนในชุมชนฟัง ฟังแล้วได้ประโยชน์ ฟังแล้วชอบ และรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อมีการถามหา หรือได้รับคำชมเชย ความคิดเช่นนี้จะทำให้เขาทำงานอยู่บนความต้องการและความพึงพอใจของชาวบ้าน เขาจะพยายามสอบถามความต้องการนั้น และจะประเมินความพึงพอใจอยู่เป็นประจำ

จึงน่าจะสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของการพัฒนา ที่หมายถึง การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตั้งแต่ต้นจนจบ เริ่มตั้งแต่การให้ความสำคัญกับชาวบ้านเท่าเทียมกับการพัฒนาหรือผู้เกี่ยวข้อง ชาวบ้านร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงานและร่วมประเมินผล ทั้งนี้ สามารถสรุปแนวคิดในการมีส่วนร่วม ดังนี้

- ความเป็นเจ้าของ การเป็นเจ้าของภาพ
- การมีอำนาจในการตัดสินใจ ในการดำเนินงาน และในการบริหารจัดการ
- การร่วมรับผลประโยชน์ ผลลัพธ์ และผลกระทบจากการดำเนินงาน
- การร่วมประเมินผลเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

ทั้งนี้การมีส่วนร่วมที่แท้จริงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น จึงประกอบด้วยกระบวนการตามขั้นตอนต่างๆ คือ

- 1) การมีส่วนร่วมในการศึกษา การวิเคราะห์ชุมชน วิเคราะห์ปัญหา ค้นหาสาเหตุต้นตอที่แท้จริงของปัญหา และแสวงหาแนวทางแก้ไข
- 2) การมีส่วนร่วมในการรับรู้ สนใจ เข้าใจ ตระหนัก ร่วมคิด และร่วมตัดสินใจ
- 3) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน การบริหารจัดการ และการกำหนดการใช้ทรัพยากรต่างๆ
- 4) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ โดยมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ร่วมลงทุน ควบคุมการดำเนินงาน การจัดการด้านการเงิน การบริการ และผลประโยชน์ที่จะได้รับ
- 5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การกำหนดรูปแบบ ในการประเมิน การค้นหาอุปสรรคปัญหา และแนวทางแก้ไข การประเมินผลประสิทธิภาพและการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนานั้น เชื่อมโยงกับการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม เพราะการที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมได้นั้น จะต้องมีส่วนร่วมในระบบการสื่อสาร เช่น การรับรู้ การแสดงความคิดเห็น การแสดงความต้องการ เป็นต้น

7.3.3 การดำเนินการวิจัยแบบ PAR (Participatory Action Research)

เนื่องจากโครงการวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ให้ความสำคัญกับขั้นตอนของการดำเนินงานวิจัย และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ที่สอดคล้องกับแนวคิดของ สมอาจ วงษ์เข็มทอง (อ้างในสุริย์ จันทรโมลี และคณะ 2541) ที่ว่า การวิจัยแบบ PAR ประกอบด้วย มีผู้กระตุนคือคณะผู้วิจัย มีกลุ่มประชาชนเป็นผู้ร่วมการวิจัย มีกิจกรรมการมีส่วนร่วมของกลุ่มต่างๆที่อาศัยในชุมชนนั้น มีการแสวงหาข้อเท็จจริงที่เรียกว่า Investigative Research และมีกิจกรรมสำหรับการแก้ปัญหาที่ดำเนินอย่างต่อเนื่อง จากการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ทำให้สามารถเรียนรู้วิธีการทำงานแบบ PAR และประมวลสิ่งที่เรียนรู้ได้ ดังนี้

1) บทบาทนักวิจัยและการแบ่งบทบาทระหว่างนักวิจัยกับชุมชน

นักวิจัยต้องเป็นผู้เข้าใจวัตถุประสงค์ของการวิจัย และกรอบการดำเนินงานอย่างชัดเจน จึงดำเนินงานอย่างมีเป้าหมาย นักวิจัยต้องให้ความสำคัญกับคนในชุมชน เข้าใจและติดต่อโดยคำนึงถึงวัฒนธรรมของชุมชน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีด้วยการติดต่ออย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง และให้เกียรติ แสดงความจริงใจในการทำงานที่ต่างจะได้รับประโยชน์ ระวังสิ่งที่ทำที่และคำพูดในเมื่อการวิจัยนี้ต้องการให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้และสามารถดำเนินงานได้ด้วยตนเอง นักวิจัยจึงทำหน้าที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ด้วยการให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำโดยเฉพาะเมื่อมีการร้องขอ เป็นพี่เลี้ยงในระหว่างที่ชุมชนเกิดความไม่แน่ใจ คอยให้กำลังใจ คอยกระตุ้นให้มีการดำเนินงาน และเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานภายนอกหากชุมชนไม่สามารถทำได้ด้วยตนเอง

ในการทำงานในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย เมื่อนักวิจัยเข้าใจบทบาทของตนแล้วจะสามารถแบ่งงานของตนและของชาวบ้านได้โดยไม่ยาก โดยนักวิจัยจะคอยสังเกตการณ์หากเมื่อใดที่ชุมชนติดขัด ไม่สามารถดำเนินงานต่อไปได้ นักวิจัยจึงจะเข้าไปมีบทบาทนำเสนอวิธีการ ดังเช่นในกรณีของการจัดทำระเบียบการของชมรมชาวสารเพื่อชุมชน เมื่อสมาชิกต่างพิจารณาว่าชมรมฯ จำเป็นต้องมีระเบียบเพื่อใช้เป็นกติกาในการอยู่ร่วมกัน และมอบหมายให้เลขานุการคณะกรรมการจัดทำร่างระเบียบ ซึ่งเลขานุการได้ร้องขอคำปรึกษาจากคณะผู้วิจัย คณะผู้วิจัยจึงเข้าไปช่วยให้คำแนะนำ ช่วยหาระเบียบการของชมรมต่างๆ เพื่อใช้เป็นตัวอย่าง รับอาสาช่วยจัดพิมพ์ และสนับสนุนให้มีการประชุมเฉพาะคณะกรรมการเพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนนำเข้าสู่ที่ประชุมชมรมฯ ซึ่งมีสมาชิกทั้งหมดเข้าร่วมประชุม ส่วนเนื้อหาในระเบียบส่วนใหญ่มาจากการประชุมตกลงกันเอง หรือกรณีของการจัดประชุมประจำเดือนของชมรมฯ คณะผู้วิจัยกระตุ้นให้มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นการกระตุ้นในระยะแรกเท่านั้น ให้การสนับสนุนโดยร่วมสมทบค่าใช้จ่ายเป็นค่าอาหารกลางวัน และในที่ประชุมคณะผู้วิจัยจะเข้าร่วมประชุมในฐานะที่ปรึกษาหากมีประเด็นที่ต้องการข้อมูลหรือความช่วยเหลือ เช่น ความเหมาะสมในการเชิญนายก อบจ. พบปะกับสมาชิกของชมรมฯ เป็นต้น คณะผู้วิจัยจึงจะแสดงความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจะค่อยๆ ลดบทบาทลงและในตอนท้ายของโครงการเหลือเพียงนักวิจัยท้องถิ่นเท่านั้นที่เข้าร่วมประชุม

2) การปรับกิจกรรม(Action) ตามผลการวิจัย (Research)

โครงการวิจัยจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การพบปะกับผู้นำชุมชน การจัดประชุมฝึกปฏิบัติ การดูงาน การอบรมช่าง การเสวนาชุมชน การสนทนากลุ่มผู้ปฏิบัติงาน การสร้างและ

สนับสนุนงานเครือข่าย กิจกรรมเหล่านี้ส่วนใหญ่มีกำหนดไว้ในแผนงาน การดำเนินงานกิจกรรมต่างๆเหล่านี้ล้วนมีความเกี่ยวเนื่องและสัมพันธ์กัน เช่น การพบปะกับผู้นำชุมชนนำมาซึ่งรายละเอียดของกิจกรรมประชุมฝึกปฏิบัติ การประชุมฝึกปฏิบัติทำให้เกิดเครือข่ายผู้ปฏิบัติงาน เครือข่ายผู้ปฏิบัติงานก่อให้เกิดกิจกรรมต่างๆตามมาอีกมากมาย เป็นต้น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่ากิจกรรมที่เกิดขึ้นในการวิจัยนี้ เป็นกิจกรรมที่เกิดจากการประมวลผลและการวิเคราะห์ เป็นการนำ **ความรู้ที่ได้ในแต่ละจังหวะของการทำงานมาปรับความคิดและวิธีการทำงานในลำดับถัดไป** จึงเกิดการทำงานในลักษณะ **เรียนรู้และปรับความคิด** ตลอดเวลาของการทำวิจัย เป็นการ **ศึกษากระบวนการ(Process Study)** และเป็นการ **ปรับกิจกรรมตามผลการวิจัย (Action on Research)** หรือแม้กระทั่งการปรับปรุงแผนงานโดยการเพิ่มเติมกิจกรรมก็สามารถดำเนินงานได้ หากระหว่างการวิจัยพบว่ากิจกรรมที่เพิ่มเติมนั้นมีความจำเป็นและสามารถทำให้งานวิจัยบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังเช่น กรณีการเพิ่มกิจกรรม อบรมความรู้ด้านช่าง ซึ่งจากการพูดคุยของผู้ปฏิบัติงานหรือกระจายข่าวสารเองพบว่า การดูแล รักษา และซ่อมแซมอุปกรณ์หรือกระจายข่าวสารยังเป็นปัญหาใหญ่ที่ยังไม่มีแนวทางแก้ไขที่มีความชัดเจน การที่ชุมชนมีผู้รู้เสียเอง อาจช่วยทุเลาปัญหาได้ทางหนึ่ง จึงเป็นที่มาของการจัดการอบรมช่าง เป็นต้น

3) การมีนักวิจัยท้องถิ่น

การวิจัยลักษณะนี้ ไม่สามารถดำเนินงานได้หากปราศจากซึ่งความร่วมมือของชุมชน กล่าวได้ว่างานวิจัยนี้ดำเนินไปได้ด้วยดีตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบโครงการเป็นเพราะมีนักวิจัยท้องถิ่นร่วมงาน นักวิจัยท้องถิ่นผู้นี้เป็นผู้ที่คุ้นเคยกับคนในชุมชนเป็นอย่างดี และเป็นระยะเวลาานกว่า 20 ปี ความสัมพันธ์เป็นในลักษณะให้การสนับสนุนชุมชนมาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีส่วนในการสร้างหรือกระจายข่าวสารในหลายพื้นที่(เป็นการให้การสนับสนุนภายหลังประสบวาทภัยพายุเกย์) นักวิจัยท้องถิ่นผู้นี้ได้รับความเชื่อถือ และความไว้วางใจจากคนในชุมชนโดยเฉพาะผู้นำ การดำเนินงานวิจัยจึงมีความเป็นมิตรตั้งแต่เริ่มต้น ไม่ต้องใช้เวลาในการสร้างสัมพันธ์ภาพนาน สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การที่นักวิจัยท้องถิ่นจะต้องมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ แผนงาน และวิธีการทำงานอย่างชัดเจน เข้าใจธรรมชาติของงานวิจัยแบบ PAR ที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน

4) การปรับบทบาท (Role Shifting)

การปรับบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัย เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่เรียนรู้ได้จากการวิจัยนี้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) กับงานหรือกระจายข่าวสาร ได้แก่ **ชาวบ้านในชุม**

ชน ผู้ปฏิบัติงานหอกระจายข่าวสาร และผู้นำชุมชน ล้วนมีการปรับเปลี่ยนบทบาทอยู่เสมอ ชาวบ้านส่วนใหญ่มีบทบาทเป็นผู้รับฟังแต่บางครั้งเป็นผู้ร่วมส่งสาร บางครั้งให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหา และยังเป็นผู้ประเมินการทำงาน ในงานวิจัยนี้ผู้นำชุมชน มี 2 บทบาทเสมอ คือ เป็นทั้งผู้นำชุมชน และผู้ปฏิบัติงานหอกระจายข่าวสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปฏิบัติงานหอกระจายข่าวสาร นอกจากจะเป็นผู้ปฏิบัติงานแล้ว ยังเป็นสมาชิกของชมรมฯ บางคนเป็นกรรมการมีภาระหน้าที่เฉพาะ บางคนเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ บางคนเป็นผู้จัดการประชุม หลายคนมีส่วนเป็นผู้ประเมินผลงานด้วย เป็นต้น การปรับเปลี่ยนบทบาทนี้มีได้เกิดกับชาวบ้านทุกคน ผู้นำชุมชนทุกคน และผู้ปฏิบัติงานหอกระจายข่าวสารทุกคน จะเกิดขึ้นในบางส่วนโดยมีปัจจัย คุณสมบัติเฉพาะตัว การได้รับมอบหมาย และความบังเอิญ ดังนี้

คุณสมบัติเฉพาะตัวที่ทำให้เกิดความเหมาะสมกับบทบาทหน้าที่นั้นๆ เช่น ชาวบ้านบางคนสามารถเป็นแหล่งข้อมูลเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีข้อมูล บางคนมีความสามารถในการถ่ายทอดจะร่วมเป็นผู้ส่งสาร บางคนมีฐานะจะบริจาคเงินช่วยเหลือ ผู้นำชุมชนบางคนสามารถเป็นผู้จัดการกระจายเสียงได้เพราะมี เวลา มีความชอบส่วนตัว และมีประสบการณ์ ผู้ที่มีอาวุโสได้เป็นประธานชมรมฯ ผู้ประสานงานเก่งและมีความสามารถในการเอกสารได้เป็นเลขานุการชมรมฯ ผู้ที่พูดเก่งและชอบงานสังคมได้เป็นประชาสัมพันธ์ชมรมฯ ผู้ปฏิบัติงานหอกระจายข่าวสารที่มีความสามารถในการจัดรายการ และมีความสามารถในการถ่ายทอดจะกลายมาเป็นวิทยากรสอนรุ่นน้อง บางคนเคยจัดสรรเงินกองทุนมาก่อนจึงได้เป็นเหรัญญิกของชมรมฯ เป็นต้น

การได้รับมอบหมายเป็นปัจจัยที่พบน้อย เช่น การมอบหมายตำแหน่งผู้ช่วยกรรมการตำแหน่งต่างๆ เป็นต้น

ความบังเอิญ เป็นปัจจัยที่พบน้อยเช่นกัน เช่น ชาวบ้านบางคน ผู้นำบางคน และผู้ปฏิบัติงานบางคนได้มีโอกาสประเมินการดำเนินงาน เพราะการประเมินมิได้เจาะจงผู้ประเมินเป็นรายบุคคล เป็นต้น

5) ใช้การสื่อสารหลากหลายรูปแบบ

การวิจัยนี้ใช้การสื่อสารหลากหลายรูปแบบ ทั้งการสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารกลุ่ม และการสื่อสารมวลชน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการสื่อสารในแนวนอน (Horizontal) การใช้ต้องให้ถูกจังหวะ มีความเหมาะสม และทำให้เกิดผลดี การวิจัยเริ่มจากการทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชน คณะผู้วิจัยจึงพบผู้นำชุมชนเป็นรายบุคคลซึ่งเป็นการใช้การสื่อสารระหว่างบุคคล เพื่อมุ่งให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน เป็นการพูดคุยซักถามและอธิบาย ทำให้ผู้นำชุมชนเกิดความกระจ่าง

ตั้งแต่เริ่มต้น อีกทั้งคณะผู้วิจัยสามารถตรวจสอบความคิดเห็นและความร่วมมือที่จะเกิดขึ้น จากการสังเกตปฏิกิริยาท่าทาง เมื่อผู้นำชุมชนทุกคนให้ความร่วมมือ จึงนัดหมายมาประชุมพร้อมกันเพื่อระดมความคิดในการพัฒนางานต่อไป ซึ่งเป็นการสื่อสารแบบกลุ่ม ที่ทุกคนได้พบปะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนำมาซึ่งแนวทางที่มีคุณค่า เช่น การกำหนดคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงานหรือกระจายข่าวสาร เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการสื่อสารในรูปแบบอื่นๆ เช่น การจัดประชุม การดูงาน การมีที่ปรึกษา การทดลองปฏิบัติงานจริง การเสวนาชุมชน และการสนทนากลุ่ม การวิจัยนี้ใช้การเสวนาชุมชนเป็นเครื่องมือในการประเมินผลการดำเนินงาน โดยใช้ช่วงจังหวะของการประชุมหมู่บ้านที่มีชาวบ้านมาร่วมประชุมเป็นจำนวนมาก และเพื่อไม่ให้กระทบต่อการประชุมจึงตกลงกับผู้นำชุมชนให้การพูดคุยเพื่อประเมินผลนี้เป็นวาระสุดท้ายของการประชุม การประเมินผลจึงเกิดจากความคิดเห็นของคนจำนวนมากและเป็นลักษณะของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางการพัฒนา โดยมีนักวิจัยท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการพูดคุย สร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง และกระตุ้นให้มีการแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง จากนั้นยังมีการสัมภาษณ์ชาวบ้านเป็นรายบุคคลที่บ้านพักอาศัย เพื่อให้เกิดการประเมินผลที่ได้รายละเอียดและเกิดความถูกต้อง เพราะการสัมภาษณ์ทำให้ผู้สัมภาษณ์สามารถสอบถามคำถาม อธิบายคำถามและผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถอธิบายความคิดเห็นได้ชัดเจน เพราะใช้การสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีการสะท้อนข้อมูลกลับไปมาได้นั่นเอง

การสื่อสารที่คณะผู้วิจัยใช้กับเครือข่ายผู้ปฏิบัติงานหรือกระจายข่าวสาร มีหลากหลายรูปแบบเช่นกัน หลายครั้งต้องใช้การสื่อสารระหว่างบุคคลโดยเฉพาะกับเลขานุการ หลายครั้งต้องใช้การสื่อสารแบบกลุ่มกับคณะกรรมการชมรม เป็นต้น

บทที่ 8

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารที่สนองตอบความต้องการของชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นงานวิจัยต่อเนื่องจากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหอกระจายข่าวสารที่สนองตอบความต้องการของชุมชน ที่สามารถกระตุ้นผู้นำชุมชนและชุมชนเข้าใจบทบาทและความสำคัญของหอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงหลายประการ เช่น ชุมชนเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและการจัดการกระจายเสียง ผู้ปฏิบัติงานเปลี่ยนจากบุคคลเพียงคนเดียวเป็นกลุ่มคนที่เข้ามาร่วมคิดร่วมทำ มีการปรับปรุงโยกย้ายหอกระจายข่าวสารมาอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม มีการบำรุงรักษาและดูแลให้อยู่ในสภาพใช้งานได้เสมอ ดำเนินงานจัดการกระจายเสียงโดยสอบถามความต้องการของชุมชนและตรวจสอบความคิดเห็นของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เนื้อหาสาระมีความเกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนในชุมชนมากขึ้น มีการใช้แหล่งข้อมูลภายในชุมชน จัดรายการด้วยรูปแบบรายการที่หลากหลายขึ้น มีการจัดในเวลาที่ตรงกับความสะดวกในการรับฟังและเกิดความมั่นใจในการใช้ภาษาท้องถิ่น เป็นต้น ความเปลี่ยนแปลงต่างๆ เหล่านี้ ทำให้ชาวบ้านฟังหอกระจายข่าวสารมากขึ้นรวมทั้งมีการแสดงความคิดเห็นและความต้องการ

โครงการวิจัยนี้จึงเป็นการดำเนินงานต่อเนื่อง เพื่อค้นหาวิธีการที่จะทำให้การดำเนินงานหอกระจายข่าวสารที่มีความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นนี้ มีความต่อเนื่องและยั่งยืน ดังนั้นการวิจัยนี้จึงต้องการ ศึกษาวิธีการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารที่สนองตอบความต้องการของชุมชนอย่างยั่งยืน ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารที่สนองตอบความต้องการของชุมชนอย่างยั่งยืน และศึกษาความคิดเห็นและความพึงพอใจในการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารของชุมชน

ดำเนินการวิจัยโดยใช้แนวคิดสำคัญดังต่อไปนี้เป็นกรอบในการศึกษา ได้แก่ การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) การสื่อสารเพื่อการพัฒนา(Development Communication)การสื่อสารอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Communication) การสร้างเครือข่าย (Networking) การสร้างพลัง (Empowerment) และการสนับสนุนทางสังคม (Social Support) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม หรือ Participatory Action Research(PAR)

การดำเนินงานวิจัยมี 2 ลักษณะ ลักษณะแรกเป็นการวิจัยอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ที่มีทั้งสิ้น 4 ขั้นตอน ได้แก่ **สถานความสัมพันธ์สร้างสรรค์ความร่วมมือ** เป็นการพบปะระหว่างคณะผู้วิจัยและผู้ปฏิบัติงาน เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานที่ผ่านมาและที่จะทำต่อไป ตอกย้ำถึงความสำคัญของหอกระจายข่าวสารและการมีส่วนร่วมของชุมชน ยืนยันการสนับสนุนของคณะผู้วิจัย ระดมความคิดในการพัฒนา และกระตุ้นให้เกิดเครือข่ายผู้ปฏิบัติงานหอกระจายข่าวสาร มีการจัดการประชุมผู้นำชุมชนและแกนนำในการดำเนินงาน ทำให้ได้ข้อสรุปถึงคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงานหอกระจายข่าวสาร การเพิ่มจำนวนผู้ปฏิบัติงาน กำหนดร่วมกันจัดการประชุมฝึกปฏิบัติรุ่น 2 ให้มีการเจรจากับองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในการให้การสนับสนุนงบประมาณและอุปกรณ์ นอกจากนี้ยังเห็นร่วมกันว่าควรจัดให้มีการพบปะกันอย่างต่อเนื่องเช่นนี้ต่อไป **สร้างผู้ปฏิบัติงานหอกระจายข่าวสาร รุ่น 2 และดูงาน** ทุกพื้นที่คัดสรรบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมได้แก่ มีเวลา มีใจรัก และมีประสบการณ์ และจัดประชุมฝึกปฏิบัติให้แก่บุคคลเหล่านี้ ใช้การประชุมครั้งนี้ผู้ปฏิบัติงานหอกระจายข่าวสารรุ่น 1 ได้เรียนรู้วิธีการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ เพื่อมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้กับรุ่นต่อไปได้ มีการจัดให้มีการดูงานการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารในพื้นที่อื่น ทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้เกิดการเรียนรู้ และเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานที่มาจากหมู่บ้านต่างๆ **กระตุ้นให้เกิดเครือข่ายผู้ปฏิบัติงานหอกระจายข่าวสาร** จากในช่วงแรกเริ่มรู้จักกันและทราบว่าทำงานหอกระจายข่าวสารเหมือนกัน ความสัมพันธ์เป็นแบบไม่เป็นทางการและไม่ทั่วถึง ช่วงต่อมาความสัมพันธ์เริ่มมากขึ้นและเกิดขึ้นในกลุ่มที่เป็นผู้นำชุมชนและแกนนำผู้ปฏิบัติงานมีลักษณะไม่เป็นทางการ ช่วงสุดท้ายเป็นช่วงที่เกิดเครือข่ายผู้ปฏิบัติงานอย่างเป็นทางการ มีการตั้งชมรมที่มุ่งร่วมมือ สนับสนุน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงานหอกระจายข่าวสาร การติดต่อกันทั้งที่ไม่เป็นทางการและเป็นทางการ เกิดความสัมพันธ์ที่ดี **สนับสนุนการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมของเครือข่าย** ให้มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอทุกเดือน จัดทำข้อตกลงและจัดทำร่างระเบียบชมรม รวมทั้งระเบียบกองทุนชมรม ดำเนินการตั้งชื่อชมรมโดยอาศัยหลักประชาธิปไตย และจัดการประชุมฝึกปฏิบัติรุ่น 3

การดำเนินงานวิจัยในอีกลักษณะ คือ การวิจัยที่ดำเนินการอยู่ตลอดทั้งโครงการ ที่มีทั้งสิ้น 3 วิธีการ ได้แก่ **สนับสนุนการปฏิบัติงานหอกระจายข่าวสาร** ทั้งด้านกำลังใจ ข้อมูลค่าใช้จ่าย ความรู้ทั้งทางด้านการบริหารงาน การจัดรายการ และการซ่อมแซมเครื่องมืออุปกรณ์

กระตุ้นให้ทุกพื้นที่ปฏิบัติงานแบบให้ชุมชนมีส่วนร่วม เน้นย้ำให้ผู้ปฏิบัติงานทุกพื้นที่ ดำเนินงานโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม และผู้นำชุมชนนำเรื่องหอกระจายข่าวสารเป็นวาระในการประชุมหมู่บ้าน และ**กระตุ้นให้มีการจัดกิจกรรมเสริม** เพื่อเป็นการเสริมบทบาทให้แก่หอกระจายข่าวสาร

โดยทุกกิจกรรมคณะผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุนให้การดำเนินงานต่างๆ เป็นไปด้วยความราบรื่น โดยคอยเป็นที่ปรึกษา ให้คำปรึกษา มีการทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และร่วมกันแก้ไขปัญหาที่พบ คณะผู้วิจัยค่อย ๆ ลดบทบาทลง และในที่สุดเป็นเพียงผู้คอยสังเกตการณ์เท่านั้น

8.1 การดำเนินงานหอกระจายข่าวสารในพื้นที่ศึกษา

สภาพการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารโดยรวมของจังหวัดชุมพร ส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาไม่สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง ยังไม่มีการร่วมรับผิดชอบจากชุมชนทั้งในด้านการบริหาร การกระจายเสียง และการซ่อมบำรุง ลักษณะการใช้งานส่วนใหญ่ยังใช้เพียงถ่ายทอดข่าวประจำวันจากส่วนกลาง ประกาศเรียกประชุม และเปิดเทปข้อมูลที่ได้รับจากส่วนกลางเท่านั้น ในขณะที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยประจำจังหวัดชุมพร กรมประชาสัมพันธ์ ได้เข้ามามีบทบาทในการให้การสนับสนุนด้วยการจัดอบรมผู้ดำเนินการหอกระจายข่าวสาร และจัดตั้งเครือข่ายผู้ดำเนินการหอกระจายข่าวสาร หากแต่เป็นการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารในลักษณะที่มีได้เกิดจากความต้องการและความร่วมมือของชาวชุมชน

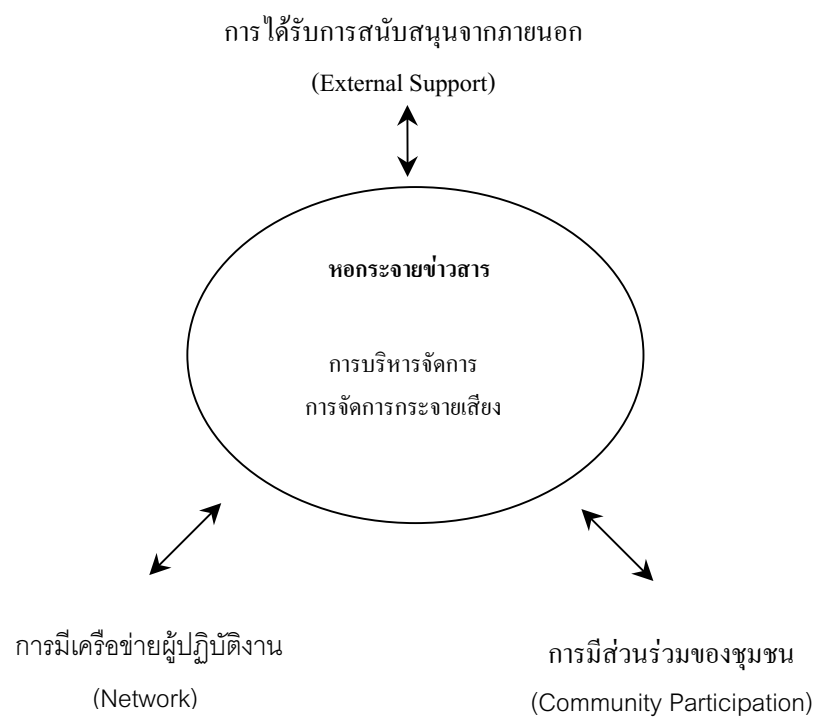
สำหรับการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารในพื้นที่ศึกษา คือ 7 หมู่บ้านในอำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ส่วนใหญ่มีลักษณะดังกล่าวข้างต้น แต่เมื่อโครงการวิจัยระยะที่ 1 สิ้นสุดลง ลักษณะดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไป ทุกพื้นที่มีการนำเรื่องหอกระจายข่าวสารเข้าสู่ที่ประชุมหมู่บ้าน แสดงว่า ผู้นำในทุกพื้นที่มีความตระหนักในความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนในงานหอกระจายข่าวสาร ซึ่งเป็นพัฒนาการสำคัญและสัญญาณที่ดีของความยั่งยืนที่จะเกิดขึ้น นอกจากนี้ทุกพื้นที่ยังมีการดูแลอุปกรณ์มากขึ้น และมีการตั้งคณะกรรมการเพื่อบริหารงาน แต่พบว่ากรรมการบางคนที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการกระจายเสียง ได้กลายมาเป็นกลุ่มคนรับผิดชอบดำเนินงาน ส่วนที่มีการเปลี่ยนในทุกพื้นที่ยกเว้นที่บ้านปากบ่อ คือ มีผู้จัดเป็นกลุ่มคน มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับชุมชนมากขึ้น ชุมชนมีส่วนร่วมในงาน และหอกระจายข่าวสารมีบทบาทเป็นสื่อกลางของชุมชน ส่วนที่มีการเปลี่ยนแปลงน้อย คือ การนำเสนอเนื้อหาด้วยรูปแบบใหม่ที่ต้องอาศัยความสามารถเฉพาะตัว และการจัดกิจกรรมเสริม ส่วนที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิม คือ

หมู่บ้านที่ยังไม่มีการใช้งบประมาณส่วนกลางในการดำเนินงานหอกระจายข่าวสาร เมื่อสิ้นสุดโครงการก็ยังคงไม่มีการใช้งบประมาณส่วนกลางเช่นเดิม ซึ่งการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารที่สามารถสนองตอบความต้องการของชุมชนนี้ เพิ่งอยู่ในระยะเริ่มต้นเมื่อสิ้นสุดโครงการ วิจัยระยะที่ 1 ซึ่งส่งผลให้ชาวชุมชนเริ่มหันมาฟัง และเพิ่มความสนใจ

เมื่อโครงการวิจัยระยะที่ 2 จะเริ่มต้นขึ้นได้มีการสำรวจการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารกันอีกครั้ง พบว่า การปรับเปลี่ยนการบริหารงานและการจัดการกระจายเสียงที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงท้ายของโครงการวิจัยระยะที่ 1 ยังคงเกิดขึ้นและดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่องในพื้นที่ศึกษาทั้ง 7 แห่ง นอกจากนี้ยังพบว่าการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นในเรื่องต่างๆ คือ เกิดความร่วมมือระหว่างหมู่บ้านในการดำเนินงาน มีการปรับปรุงรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา มีการปรับเปลี่ยนจากหอกระจายข่าวสารเป็นเสียงตามสาย 3 หมู่บ้าน (บ้านสมบุญสุข บ้านดอนคา และบ้านทุ่งวัวแล่น) และมีการลดการถ่ายทอดข่าวจากสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยลงใน 2 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านสมบุญสุข และบ้านดอนคา

8.2 การดำเนินงานหอกระจายข่าวสารที่สนองตอบความต้องการของชุมชนอย่างยั่งยืน

เมื่อได้ดำเนินงานวิจัยตามขั้นตอนต่างๆที่กำหนดไว้ พบว่ามีความคืบหน้าในการดำเนินงานหอกระจายข่าวสาร ทั้งทางด้านการบริหารงานและการจัดการกระจายเสียง รวมไปถึงส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชน การได้รับการสนับสนุนบุคคล/หน่วยงานภายนอก และการมีเครือข่ายผู้ปฏิบัติงาน ที่ล้วนนำไปสู่การดำเนินงานหอกระจายข่าวสารที่มีความยั่งยืนต่อไป

การบริหารจัดการ งานหอกระจายข่าวสารในพื้นที่ศึกษา คณะกรรมการที่มีการจัดตั้งขึ้นตั้งแต่โครงการวิจัยระยะที่ 1 ไม่มีบทบาทในทางปฏิบัติ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานซึ่งรวมผู้นำชุมชนสามารถรับผิดชอบการบริหารงาน ทุกพื้นที่ศึกษามีการนำเรื่องหอกระจายข่าวสารเข้าที่ประชุมหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านเห็นความสำคัญยินดีให้ความร่วมมือมากขึ้น มีการขยายขยายอุปกรณ์หอกระจายข่าวสาร เพื่อให้ได้ยินทั่วพื้นที่หมู่บ้านมากขึ้น ปรับปรุงห้องจัดรายการ และปรับระบบเป็นเสียงตามสาย นอกจากนี้ทุกพื้นที่ศึกษายังได้รับการอบรมช่างเทคนิคประจำหมู่บ้าน และสามารถนำความรู้ไปใช้งานได้ ได้รับงบประมาณสนับสนุนค่าซ่อมแซมจาก อบต. ทะเลทรัพย์และสะพาน รวมทั้งมีกองทุนชมรมฯ สำหรับกรณีฉุกเฉิน สำหรับกิจกรรมเสริมหมู่บ้านส่วนใหญ่จัดกิจกรรมเสริมตามขนบธรรมเนียม ประเพณี และเทศกาล ที่บ้านสมบูรณ์สุข และบ้านทุ่งวัวแล่น มีการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อเสริมงานหอกระจายข่าวสารโดย เช่น จัดประกวดอ่านบทความออกอากาศที่หอกระจายข่าวสาร เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะจัดแบบใดหอกระจายข่าวสารมีบทบาทเพิ่มขึ้นจากเดิมมาก และมีรูปแบบการใช้หอกระจายข่าวสารในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายมากขึ้น นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้ใช้หอกระจายข่าวมากกว่าเดิมด้วย

การจัดการกระจายเสียง มีการจัดการกระจายเสียงด้วยกลุ่มคนในทุกพื้นที่ และมีการเพิ่มจำนวนผู้จัดมากขึ้น ที่เป็นอย่างนี้เพราะเมื่อดำเนินงานไประยะหนึ่งพบว่าผู้จัดการกระจายเสียงที่ล้วนเป็นชาวบ้านที่มีภาระ ไม่อาจจัดสรรเวลาให้กับงานหอกระจายข่าวสารได้อย่างเต็มที่ การมีผู้จัดรายการหลายคนสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ ทำให้เกิดการผลัดกันทำงาน ยังมีจำนวนมากยิ่งทำให้การจัดการกระจายเสียงมีความสม่ำเสมอ มีโอกาสมากที่คนใดคนหนึ่งจะมีเวลาสำหรับจัดการกระจายเสียง อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ยังคงมีบทบาทอยู่ในกลุ่มผู้จัดหลัก การจัดมีความสม่ำเสมอมากขึ้น พื้นที่ส่วนใหญ่มีการวางแผนการจัดรายการแต่ยังไม่ดำเนินงานตามแผนจะปรับเปลี่ยนไปตามความถนัดของผู้จัดในวันนั้นๆ เนื้อหาที่จัดมีความเกี่ยวข้องกับชุมชนมากขึ้นมีการเลือกสรรข้อมูลข่าวสารจากภายนอกมากขึ้น โดยมักจัดแบบ 1 คนและ 2 คน (สนทนา) มีความเป็นกันเองกับผู้ฟังมากขึ้น บ้านดอนทรายกลับกลายเป็นพื้นที่ที่จัดการกระจายเสียงน้อยที่สุด ด้วยรูปแบบรายการที่ไม่หลากหลาย ส่วนใหญ่ลดการถ่ายทอดรายการจากวิทยุส่วนกลางลง มีการถ่ายทอดรายการจากวิทยุท้องถิ่นเพิ่มขึ้น และมีการใช้ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ร่วมด้วย ยกเว้นที่บ้านดอนทรายและดอนปลักหนู ผู้จัดมีความมั่นใจในการจัดรายการด้วยภาษาถิ่นมากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงตัวผู้จัดรายการจากคนเดิม เริ่มมีคนใหม่เข้ามาดำเนินการ รวมทั้งผู้จัดผู้หญิงด้วย ทำให้กระตุ้นความสนใจให้แก่ผู้ฟังได้เป็นอย่างดี

การมีส่วนร่วมของชุมชน เมื่อการวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนเสร็จสิ้นลง และได้มีการประเมินผลความพึงพอใจและประเมินผลการมีส่วนร่วมของชุมชนในงานหอกระจายข่าวสาร ด้วยวิธีการต่างๆ ครอบคลุมประเด็นทั้งในส่วนของการบริหารงานและการจัดการกระจายเสียง การรับฟังและความพึงพอใจ และการมีส่วนร่วมของชาวชุมชนในการดำเนินงานหอกระจายข่าวสาร ทั้ง 7 หมู่บ้าน ผลการประเมินชาวบ้านส่วนใหญ่เห็นถึงเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีการติดตามฟังมากขึ้น และมีความพึงพอใจกับข้อมูลที่ได้รับ โดยพื้นที่ศึกษา 2 แห่ง ยังคงได้ยินไม่ทั่วถึงและไม่ชัดเจน เนื่องจากปัญหาทางธรรมชาติในขณะที่หมู่บ้านอื่นๆ มีการปรับปรุงและได้ยินชัดเจนมากขึ้น ชาวบ้านส่วนใหญ่ต้องการฟังเป็นประจำ เห็นประโยชน์ของการมีหอกระจายข่าวสารเพราะ เนื้อหามีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน อีกทั้งรูปแบบการจัดรายการมีความน่าสนใจเพราะหลากหลายมากขึ้น ในขณะที่ในภาพรวม ชาวบ้านส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจการหอกระจายข่าวสารมากขึ้น เช่น รับรู้เรื่องการทำงาน แสดงความเห็น ร่วมบริจาคเงิน ช่วยซ่อมแซม เป็นต้น โดยเฉพาะการแสดงความคิดเห็นด้วยการบอกความต้องการมีมากที่สุด แต่ในการเป็นผู้ร่วมจัดรายการยังคงไม่มากนัก

การสนับสนุนงานหอกระจายข่าวสารจากภายนอก การดำเนินงานหอกระจายข่าวสารในพื้นที่ศึกษา ได้รับการสนับสนุนจากบุคคลและองค์กรภายนอก ตั้งแต่คณะผู้วิจัย ผู้บริหารราชการทั้งในระดับจังหวัด ระดับอำเภอและระดับตำบล และลงซ้ำ ให้การสนับสนุนในหลายด้าน เช่น ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการกระจายเสียง ให้คำปรึกษาในขณะปฏิบัติงาน สนับสนุนด้านเครื่องมืออุปกรณ์ รวมทั้งการให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติ การสนับสนุนต่างๆมีส่วนในการทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีขวัญ กำลังใจ มีความสะดวก จนเกิดเป็นความมุ่งมั่นและพยายามที่จะทำงาน ส่งผลให้การดำเนินงานหอกระจายข่าวสารเป็นไปอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในทุกพื้นที่ เมื่อสอบถามถึงความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน พบว่า สิ่งที่ผู้ปฏิบัติงานหอกระจายข่าวสารต้องการมากที่สุดคือ ข้อมูลจากทางจังหวัด ต่อจากนั้นเป็นอุปกรณ์ โดยเฉพาะระบบเสียงตามสาย เพื่อเอาชนะอุปสรรคทางธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีความเห็นร่วมกันว่ารัฐควรกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบงานหอกระจายข่าวสารให้ชัดเจน เพื่อลดความสับสนในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเช่นในปัจจุบัน ที่มีหลายหน่วยงานเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานด้านสาธารณสุข หน่วยงานด้านประชาสัมพันธ์ หน่วยงานด้านการปกครองของกระทรวงมหาดไทย โดยต่างมีความเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.)น่าจะมีความเหมาะสมกว่าหน่วยงานอื่น เพราะมีความใกล้ชิดกับชุมชน ให้การสนับสนุนโดยมีงบประมาณสำหรับการซ่อมแซมหอกระจายข่าวสาร/เสียงตามสายให้แก่ทุกหมู่บ้านในตำบล

การมีเครือข่ายผู้ปฏิบัติงาน จากการดำเนินงานโครงการวิจัยที่ผ่านมา เครือข่ายผู้ปฏิบัติงานหอกระจายข่าวสารหรือ ชมรมข่าวสารเพื่อชุมชน มีแนวโน้มว่าจะเป็นเครือข่ายที่มีความเข้มแข็ง และเป็นกำลังสำคัญในการผลักดันงานหอกระจายข่าวสารให้ดำเนินต่อไปได้ด้วยดี ทั้งนี้เพราะ เครือข่ายเกิดจากความต้องการของสมาชิกในอันที่จะประสานประโยชน์ ดังวัตถุประสงค์ที่ว่าจะแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และประสบการณ์ จะร่วมมือและสนับสนุนกัน จะร่วมกันพัฒนาความสามารถให้กับผู้ปฏิบัติงาน และจะร่วมกันป้องกันปัญหาต่างๆ คณะกรรมการชมรมฯ ประกอบด้วยตัวแทนจากทุกพื้นที่ในปริมาณเท่ากัน ทำให้เกิดความเสมอภาคเท่าเทียมกัน มีความสามารถในการบริหารงาน เนื่องจากผู้นำชุมชนจากทุกพื้นที่ศึกษาพร้อมเป็นสมาชิก คนเหล่านี้มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการ จึงมีการถ่ายทอดโอนความรู้มาสู่การบริหารงานชมรมฯ และรวมไปถึงงานหอกระจายข่าวสารในพื้นที่ มีการแบ่งงานให้กรรมการกันตามความถนัด มีการใช้การสื่อสารหลากหลายรูปแบบทั้งที่เป็นทางการ ไม่เป็นทางการ ใช้การสื่อสารสองทาง เมื่อมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน จะใช้วิธีการผัดกันอธิบายความคิด มีการสอบถามเพื่อทำความเข้าใจ และเมื่อไม่สามารถตกลงกันได้จะใช้การออกเสียงและตัดสินใจตามเสียงส่วนใหญ่ มีการสร้างความรู้สึกร่วมด้วยการใช้สื่อเป็นสัญลักษณ์ การดำเนินงานของชมรมฯมีความพยายามที่จะพึ่งพาตนเอง และมีความสามารถในการบริหารจัดการเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากภายนอกอย่างเหมาะสม

หลายคนคาดหวังว่าในอนาคตชมรมฯน่าจะมีบทบาทชัดเจนขึ้นในการเป็นหน่วยประสานงานกับองค์กรภายนอกที่เป็นของรัฐและเอกชน นอกจากนี้ชมรมฯยังจะเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับหอกระจายข่าวสารของอำเภอ และเป็นแกนนำในการเผยแพร่ความรู้ไปยังพื้นที่อื่น

ดังนั้นจึงสามารถสรุป **วิธีการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารที่มีความยั่งยืน** ได้ดังนี้

โครงสร้างงาน : ผู้ปฏิบัติงานหอกระจายข่าวสารเป็นกลุ่มคน โดยเฉลี่ย 3-4 คน ที่ชาวบ้านมีส่วนในการคัดเลือก ผู้นำชุมชนควรมีส่วนร่วมในงาน ควรมีผู้ที่มีความรู้ด้านช่างเทคนิคร่วมงานด้วยอย่างน้อย 1 คน เพื่อแก้ไขปัญหา “เครื่องเสีย” ซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังของการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารทั่วไป กลุ่มคนผู้ปฏิบัติงานนี้ทำงานร่วมกันด้วยวิธีการปรึกษาหารือกันในกลุ่ม ช่วยเหลือแนะนำกัน และทำงานแทนกันได้ มีการแบ่งงานตามความถนัดของคน การดำเนินงานอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความสามารถในการบริหารงาน และมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และความเข้าใจให้แก่คนรุ่นใหม่ได้

การบริหารงาน : คณะผู้ปฏิบัติงานจัดการกระจายเสียงทำหน้าที่บริหารงานหอกระจายข่าวสาร โดยทำหน้าที่ทั้งวางแผนการจัดการกระจายเสียง อำนวยความสะดวกให้มีการจัดการกระจายเสียง และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ผู้นำชุมชนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารงานหอกระจายข่าวสาร เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านการบริหารอยู่แล้ว จึงสามารถถ่ายทอดความรู้มาบริหารงานหอกระจายข่าวสาร นอกจากนี้ผู้นำชุมชนยังเป็นผู้ที่สามารถเชื่อมโยงงานหอกระจายข่าวสารกับชุมชน เช่น การใช้การประชุมหมู่บ้านเป็นช่องทางในการทำให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารงาน ใช้การประชุมหมู่บ้านที่มีทุกเดือนเป็นช่องทางทำให้เกิดความรู้สึกว่า “หอกระจายข่าวสารเป็นของหมู่บ้าน” และเป็นพื้นที่สาธารณะ ที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานหอกระจายข่าวสารได้รับทราบความต้องการของชุมชน ในขณะที่ชาวชุมชนได้รับทราบและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหอกระจายข่าวสาร นอกจากการประชุมหมู่บ้านอาจมีการหาช่องทางอื่นเสริม เช่น การจัดให้มีกล่องไว้ที่ศาลาประชาคม ให้คนในชุมชนใช้แสดงความคิดเห็นและความต้องการ รวมทั้งควรต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการเพื่อให้การสนับสนุนจากบุคคล/หน่วยงานภายนอกเป็นไปอย่างเหมาะสม และตรงกับความต้องการของชุมชน

การจัดการกระจายเสียง : ผู้จัดการกระจายเสียงต้องมีลักษณะเป็นกลุ่มคน ผู้จัดหลายคนสามารถผลัดกันทำงาน ทำให้การจัดการกระจายเสียงมีความต่อเนื่อง ในอดีตการกระจายเสียงต้องขึ้นอยู่กับคนเพียงคนเดียว หากคนผู้นั้นติดภารกิจอื่น หรือไม่สบาย การกระจายเสียงก็ต้องหยุดชะงัก อีกทั้งงานหอกระจายข่าวสารเป็นงานอาสาสมัคร ไม่มีผู้ปฏิบัติงานคนใดสามารถปฏิบัติงานได้เต็มเวลา คนเหล่านี้ควรต้องมีความเข้าใจในธรรมชาติของหอกระจายข่าวสารในการเป็นสื่อเพื่อพัฒนา และมีความรู้ในการจัดรายการรูปแบบต่างๆ ให้มีความน่าสนใจ คุณสมบัติของคนเหล่านี้ควรเป็นคนที่ “มีใจรักในงาน มีเวลา และมีประสบการณ์” คนที่ “มีความสามารถในการพูด” ไม่ใช่คุณสมบัติที่สำคัญที่สุด คนในชุมชนควรมีส่วนในการเลือกเฟ้นคนทำงาน เป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมในการกระบวนการสื่อสาร ตั้งแต่ขั้นตอนการ กำหนดผู้ส่งสาร เนื้อหาสาระ รูปแบบวิธีการนำเสนอ และประเมินผลการปฏิบัติงาน จะทำให้เกิดความสนใจฟังมากขึ้น และฟังด้วยความรู้สึกคุ้นเคยจึงฟังง่ายขึ้น

เนื้อหาสาระ : เนื้อหาที่เป็นที่ต้องการของชุมชน เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ กิจกรรมทางสังคม การใช้ชีวิตประจำวัน เหตุการณ์เร่งด่วน และเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในหมู่บ้านในอนาคต ผู้ปฏิบัติงานควรสอบถามความต้องการจากชาวชุมชน ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การสอบถามในที่ประชุมหมู่บ้าน การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ การสังเกตการณ์จากแหล่ง

ชุมนุมในหมู่บ้าน(ร้านกาแฟ) เป็นต้น ผู้จัดการกระจายเสียงควรให้ความสำคัญกับคุณภาพของเนื้อหาสาระ จึงควรตรวจสอบความถูกต้องเสมอ นอกจากนี้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับสังคมและเหตุการณ์ภายนอกชุมชนยังเป็นที่ต้องการเช่นกัน หากแต่ควรให้ชุมชนมีสิทธิและอำนาจในการเลือกข้อมูลข่าวสารจากภายนอก

การนำเสนอเนื้อหาสาระ : ควรมีรูปแบบหลากหลาย มีการเตรียมเนื้อหาและทำความเข้าใจกับเนื้อหาล่วงหน้าเพื่อให้การจัดรายการมีความเป็นธรรมชาติ เลือกใช้ภาษาที่สามารถสื่อสารกับชาวบ้านได้ชัดเจน มีการผสมผสานข้อมูลที่ได้จากสื่อมวลชนอื่น เช่น วิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ เป็นต้น มีการใช้สื่ออื่นๆ ในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระจากหอกระจายข่าวสารให้แพร่กระจายได้ดียิ่งขึ้น เช่น รถยนต์ติดเครื่องขยายเสียง สื่อบุคคลจากสถานภาพ เป็นต้น

ชาวบ้านผู้รับฟัง : ควรมีบทบาทเป็นผู้ฟังที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานชาวบ้านควรได้รับการกระตุ้นให้แสดงบทบาทอย่างเต็มที่ ซึ่งจะส่งผลย้อนกลับมายังการจัดเนื้อหาสาระและรูปแบบรายการที่มีความน่าสนใจ เป็นที่ติดตาม และเกิดความต้องการฟังมากขึ้น นับเป็นการดำเนินงานสื่อสารที่ใช้ความต้องการและความพึงพอใจของผู้รับสารเป็นตัวตั้ง

การจัดกิจกรรมเสริม : ควรมีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเสริมให้หอกระจายข่าวสารมีบทบาทมากขึ้นในชุมชน รูปแบบกิจกรรมเสริม ได้แก่ ใช้หอกระจายข่าวสารเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมตามขนบธรรมเนียม ประเพณีและเทศกาล ใช้หอกระจายข่าวสารเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดกิจกรรม และการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารโดยตรง เช่น จัดประกวดเยาวชนนักจัดรายการ เป็นต้น

การมีเครือข่ายสนับสนุน : หากมีการรวมกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงานของกันและกัน จะทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารในแต่ละพื้นที่มากขึ้น เครือข่ายนอกเหนือจากทำให้เกิดความร่วมมือกัน แต่ยังส่งผลให้เกิดการเปรียบเทียบการทำงาน ทำให้เกิดความพยายามที่จะพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

8.3 ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานหอกระจายข่าวสารมีความยั่งยืน

8.3.1 ผู้นำชุมชนมีทัศนคติที่ดีต่อหอกระจายข่าวสารและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงาน ผู้นำชุมชนที่มีทัศนคติเชิงบวกจะส่งผลให้การดำเนินงานหอกระจายข่าว

สารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ต่อชุมชน สามารถนำเสนอเนื้อหาที่ตรงกับความต้องการของชุมชน และมีความต่อเนื่อง ผู้นำชุมชนเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินงานโดยเฉพาะในส่วนของงานบริหารงาน เป็นผู้ที่สามารถทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการงานหรือกระจายข่าวสาร ผู้นำชุมชนอาจไม่จำเป็นต้องเป็นผู้จัดการกระจายเสียงหลักแต่ต้องเป็นคนที่น่าสนใจลักษณะงานและให้การสนับสนุนการปฏิบัติงาน การดำเนินงานหรือกระจายข่าวสารในพื้นที่ศึกษามีพัฒนาการแตกต่างกัน ซึ่งปรากฏว่าผู้นำชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง

8.3.2 ผู้ปฏิบัติงานมีปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสม ผู้ปฏิบัติงานซึ่งทำหน้าที่ทั้งในส่วนงานบริหาร และการจัดการกระจายเสียงเป็นบุคคลที่มีผลต่อความยั่งยืนของการดำเนินงานหรือกระจายข่าวสาร ซึ่งสามารถพิจารณาส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ปฏิบัติงานได้ดังนี้ จำนวนผู้ปฏิบัติงานซึ่งพบว่า ในพื้นที่ที่มีผู้ปฏิบัติงานหลายคน(มากกว่า3คน) จะส่งผลให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่องมากกว่าพื้นที่ที่มีจำนวนผู้ดำเนินงานน้อย หากผู้ปฏิบัติงานมีลักษณะหลากหลาย เช่น ผู้ชาย/ผู้หญิง สูงอายุ/หนุ่มสาว จะส่งผลให้การกระจายเสียงมีความน่าสนใจมากขึ้น ความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการบริหารงานและการจัดการกระจายเสียง ของผู้ปฏิบัติงานหรือกระจายข่าวสารมีผลต่อความต่อเนื่องของดำเนินงาน และความน่าสนใจของการจัดการกระจายเสียง รวมถึงความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ไปสู่คนรุ่นใหม่ ซึ่งเป็นเงื่อนไขของความต่อเนื่องของการดำเนินงาน

8.3.3 ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในงาน เป็นหัวใจสำคัญของความยั่งยืน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) ในงานหรือกระจายข่าวสารประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้ปฏิบัติงานหรือกระจายข่าวสาร และชาวบ้าน การมีส่วนร่วมควรเกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานหรือกระจายข่าวสาร ทั้งร่วมบริหารจัดการ ร่วมในการกระจายเสียง ตั้งแต่ร่วมฟัง ร่วมในกระบวนการผลิต ร่วมเป็นผู้ส่งสาร และร่วมประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม โอกาสในการเข้าร่วมและระดับของการเข้าร่วมมีผลต่อ ความรู้สึกเป็นเจ้าของหรือกระจายข่าวสาร ยิ่งมีโอกาสมากจะยิ่งทำให้ชาวชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของมากตามไปด้วย เมื่อเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของความสนใจ ความเอาใจใส่ การติดตามฟัง และการดูแลรักษา จะติดตามมา

8.3.4 การมีเครือข่ายผู้ปฏิบัติงานที่เข้มแข็ง เป็นอีกปัจจัยที่มีความสำคัญ และมีผลต่อความยั่งยืนที่จะเกิดขึ้นต่อไป โครงการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าเมื่อชมรมข่าวสารเพื่อชุมชนซึ่งเป็นเครือข่ายของผู้ปฏิบัติงานมีความเข้มแข็ง ส่งผลให้การดำเนินงานของแต่พื้นที่ที่มีความ

เข้มแข็งตามไปด้วย เพราะเครือข่ายเป็นศูนย์กลางความร่วมมือและการสนับสนุนซึ่งกันและกัน เป็นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการทำงานของกันและกัน เป็นส่วนสนับสนุนความรู้ให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน รุ่นใหม่ เป็นส่วนสนับสนุนค่าใช้จ่าย อีกทั้งยังเป็นส่วนผลักดันให้แต่ละพื้นที่มีการพัฒนาการดำเนินงาน เพราะมีการเปรียบเทียบการทำงานระหว่างพื้นที่ ดังนั้น การมีเครือข่ายที่เข้มแข็งจึงเป็น ปัจจัยเอื้อให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินงาน

8.3.5 ความจริงใจและความสม่ำเสมอในการให้การสนับสนุนของบุคคล/หน่วยงานภายนอก การดำเนินงานหอกระจายข่าวสารเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่เฉพาะ คือ หมู่บ้าน คนในพื้นที่เป็นผู้ดำเนินงาน เนื้อหาสาระเป็นเรื่องราวภายในชุมชนและเรื่องราวภายนอกที่คนภายในชุมชนต้องการทราบ จัดการกระจายเสียงด้วยคนในชุมชน ภาษาและเวลาที่เหมาะสม กับวิถีการดำเนินชีวิต การดำเนินงานล้วนเกี่ยวข้องกับผู้คนภายในชุมชน แต่อย่างไรก็ตาม หอกระจายข่าวสารเป็นกิจกรรมสาธารณะที่ต้องอาศัยคนที่มีจิตสาธารณะมารับผิดชอบและดำเนินงาน ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่ไม่มีผลตอบแทนเป็นตัวเงิน จึงจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุน ซึ่งหากผลงานดีถูกใจคนในชุมชนก็ย่อมได้รับการสนับสนุนจากชุมชน แต่การสนับสนุนจากภายนอกเป็นอีกปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความต่อเนื่องของการดำเนินงาน การได้รับการสนับสนุนจาก คณะผู้วิจัย ผู้บริหารราชการทั้งในระดับจังหวัด ระดับอำเภอและระดับตำบล และลงซ้ำ ในโครงการวิจัยนี้ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานหอกระจายข่าวสารมีขวัญ กำลังใจ ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการกระจายเสียง เครื่องมืออุปกรณ์ ส่งผลให้การดำเนินงานหอกระจายข่าวสารเป็นไปอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในทุกพื้นที่ ความจริงใจและความสม่ำเสมอของการสนับสนุนที่บุคคล/หน่วยงานภายนอก จะมอบให้ จึงน่าจะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การดำเนินงานหอกระจายข่าวสารมีความยั่งยืน

8.4 ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะสำหรับพื้นที่ศึกษา

1.1) ผู้นำชุมชนควรมีบทบาทหลักในการบริหารงานหอกระจายข่าวสาร และอาจไม่จำเป็นต้องเป็นผู้จัดการกระจายเสียงหลัก ดังนั้น ผู้นำบ้านสมบูรณสุขและบ้านปากบ่อ จึงควรเพิ่มบทบาทในการเข้าร่วมการบริหารงาน ส่วนผู้นำบ้านดอนทรายและบ้านชุมทรัพย์ ควรลดบทบาทของตนและเพิ่มบทบาทของผู้ร่วมปฏิบัติงานในการจัดการกระจายเสียง เพื่อให้การดำเนินงานหอกระจายข่าวสารในพื้นที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2) บ้านดอนปลักหมุ และบ้านชุมทรัพย์ ควรดำเนินงานหอกระจายข่าวสาร ตามแนวทางที่ได้ทดลองปฏิบัติมาแล้วต่อไป เพราะการดำเนินงานหอกระจายข่าวสาร กำลังเดินหน้าและมีแนวโน้มว่าจะพัฒนาไปอีก

1.3) ชุมชนควรให้รางวัลแก่ผู้ปฏิบัติงานหอกระจายข่าวสาร เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการทำงาน รางวัลนี้อาจเป็นการให้เกียรติ การได้รับการแสดงความชื่นชม และการยอมรับ ในความเสียสละที่คนกลุ่มนี้ให้แก่ชุมชน

1.4) ควรให้โอกาสผู้ปฏิบัติงานหอกระจายข่าวสารได้พัฒนาตนเองเป็นระยะ เพราะเมื่อทำไประยะหนึ่ง อาจเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายเพราะความจำเจ รวมทั้งควรมีการเพิ่มเติมผู้ปฏิบัติงานให้มีจำนวนมากพอที่จะทำให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่อง

1.5) ปรับเนื้อหาสาระและรูปแบบการนำเสนอให้มีความหลากหลายมากขึ้น และเป็นไปตามแนวทางที่คนในชุมชนได้แสดงความคิดเห็นและความต้องการ

1.6) ดำเนินงานโดยพยายามพึ่งพาตนเองให้มากที่สุด เมื่อต้องพึ่งบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก ควรหลีกเลี่ยงการยึดติดบุคคลหรือหน่วยงานเพียงแหล่งเดียว

1.7) เครือข่ายมีผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นเครือข่ายที่มีพลังนอกจากสนับสนุนการทำงานของกันเองแล้ว ยังสามารถช่วยเหลือพื้นที่ใกล้เคียง สามารถยกระดับเป็นเครือข่ายที่ทำประโยชน์ด้านการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารของจังหวัด และเป็นศูนย์ข้อมูลด้านหอกระจายข่าวสารของอำเภอดังที่สมาชิกชมรมฯ ได้ตั้งความหวังไว้

1.8) การดำเนินงานจะต่อเนื่องได้ หน่วยงานของรัฐระดับจังหวัดต้องให้การสนับสนุน โดยเฉพาะด้านข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เช่น สำนักงานประชาสัมพันธ์อาจส่งข้อมูลข่าวสารไปยังหมู่บ้าน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานหอกระจายข่าวสารเลือกข้อมูลที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนนำไปแจ้งแก่ชุมชนอีกครั้ง

1.9) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ชุมโค พิจารณาให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมหอกระจายข่าวสารเป็นงบประมาณประจำ ดังเช่นที่ อบต.ทะเลทรัพย์ และ อบต.สะพลีได้ดำเนินการแล้ว

1.10) ตามที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ได้ให้การสนับสนุนให้พื้นที่ 4 หมู่บ้าน ที่ยังไม่มีเสียงตามสาย ให้มีการปรับหอกระจายข่าวสารเป็นเสียงตามสายโดยใช้งบประมาณกลางปี 2547 นั้น ควรจัดให้มีการดำเนินการให้ได้มาซึ่งอุปกรณ์ และการติดตั้ง

ที่มีคุณภาพคำนึงถึงการใช้จริง เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ และอาจให้ ลูกข่าย ซึ่งรู้จักพื้นที่ดีเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตั้ง

1.11) จังหวัดควรใช้ประโยชน์จากการดำเนินงานของโครงการวิจัยนี้ ด้วยการพิจารณาสนับสนุนให้หอกระจายข่าวสารในพื้นที่อื่น ได้มีโอกาสเรียนรู้การดำเนินงานหอกระจายข่าวสาร เพื่อปรับวิธีคิด และวิธีทำงานหอกระจายข่าวสารเพื่อประโยชน์ของชุมชน

2) ข้อเสนอแนะสำหรับพื้นที่อื่น

2.1) ใช้หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้านให้เกิดประโยชน์สูงสุด ให้เป็นสื่อของชุมชนอย่างแท้จริง ให้เป็นสื่อกลางส่งสารจากภายนอกมาสู่ชุมชน และเป็นสื่อกลางส่งสารระหว่างคนในชุมชน เป็นสื่อที่ทำให้คนในชุมชนได้รับทราบเรื่องราวที่ต้องการทราบ และสามารถใช้อุปกรณ์ได้จริง

2.2) นำแนวคิดและวิธีการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และการดำเนินงานเพื่อสนองตอบความต้องการของชุมชน ที่เป็นผลการวิจัยที่ทดลองปฏิบัติโดยปรับใช้ให้เข้ากับสังคมวัฒนธรรมของพื้นที่ โดยใช้รูปแบบการดำเนินงานตั้งแต่โครงสร้างการบริหารงาน ผู้จัดการกระจายเสียง เนื้อหาสาระ การนำเสนอเนื้อหาสาระ ชาวบ้านผู้รับฟัง การจัดกิจกรรมเสริมบทบาท และการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารให้มีความยั่งยืน ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ (รายละเอียดอยู่ในข้อ 7.3.1)

2.3) ผู้นำชุมชนควรมีบทบาทนำ ในการปรับปรุงงานหอกระจายข่าวสาร และลดบทบาทโดยเฉพาะด้านการจัดการกระจายเสียงลงเมื่อดำเนินงานได้แล้วระยะหนึ่ง

2.4) สร้างกลไกภายใน ทำให้ชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของหอกระจายข่าวสาร โดยพยายามให้ชุมชนมีส่วนร่วมในงานทุกขั้นตอน อย่างสม่ำเสมอ และเป็นไปอย่างธรรมชาติ ซึ่งจะทำได้ได้รับความร่วมมือและสนับสนุน เช่น การใช้การประชุมหมู่บ้านเป็นช่องทางให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมบริหารงานหอกระจายข่าวสาร การให้ชุมชนเป็นผู้คัดเลือกผู้ทำหน้าที่จัดการกระจายเสียง การให้ชุมชนแสดงความต้องการเนื้อหา การจัดตั้งอุปกรณ์หอกระจายข่าวสารไว้ในที่สาธารณะ เป็นต้น

2.5) มีการรวมกลุ่มผู้ปฏิบัติงานหอกระจายข่าวสารในพื้นที่ใกล้เคียง สร้างความรู้สึกร่วมกันให้เกิดขึ้น รวมกันเป็นพลังในการสนับสนุนการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารของกันและกัน สามารถเจรจาต่อรองเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากภายนอก

3) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

3.1) มีนโยบายพัฒนาหอกระจายข่าวสารที่มีอยู่ทั่วประเทศ ให้เป็นสื่อของชุมชน ที่ชุมชนบริหารงาน และจัดการกระจายเสียงได้โดยอิสระ การใช้หอกระจายข่าวสารเป็นช่องทางในการส่งข้อมูลของรัฐให้ขึ้นกับความต้องการของชุมชน ให้กลไกภายในชุมชนควบคุมการดำเนินงาน โดยรัฐในการสนับสนุนด้านข้อมูลและงบประมาณอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

3.2) ให้มีหน่วยงานที่มีหน้าที่ให้การสนับสนุนงานหอกระจายข่าวสารอย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการทำงานซ้ำซ้อนดังเช่นในปัจจุบัน อาจเป็นหน่วยงานเดียวรับผิดชอบงานทุกด้าน หรือหลายหน่วยงานและแบ่งความรับผิดชอบงานในแต่ละด้านอย่างชัดเจน เช่น กรมประชาสัมพันธ์ให้การสนับสนุนด้านความรู้ กรมการปกครองให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ เป็นต้น

3.3) ให้มีการตั้งงบประมาณซ่อมแซมหอกระจายข่าวสาร/เสียงตามสาย เป็นงบประมาณประจำปี ที่องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

3.4) การสนับสนุนด้านอุปกรณ์ควรดำเนินการอย่างละเอียดรอบคอบ ควรปรับให้มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ที่เป็นจริง หมู่บ้านต่างๆ ไม่สามารถมีหอกระจายข่าวสารที่มีคุณลักษณะ (Specification) แบบเดียวกันทั้งหมดได้ และควรให้มีคุณภาพเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมระยะยาว

3.5) มีหน่วยงานให้คำปรึกษาด้านช่าง เพื่อขจัดปัญหาด้านเทคนิคที่เป็นปัญหาที่พบทั่วไปในทุกพื้นที่

4) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

4.1) เนื่องจากระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัยในโครงการนี้เป็นระยะเพียง 1 ปี ซึ่งไม่อาจทราบผลในด้านความยั่งยืน ในระยะยาวจึงควรมีการติดตามและศึกษาผลความยั่งยืนในการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารในพื้นที่ศึกษาว่าเกิดความยั่งยืนหรือไม่ อย่างไร และเพราะเหตุใด

4.2) ศึกษาการใช้แนวทางการจัดกิจกรรมตามโครงการวิจัยนี้ ทดลองในพื้นที่อื่น เช่น พื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อศึกษาความแตกต่างในการดำเนินงานหอกระจายข่าวสาร อันเกิดจากการมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่าง

4.3) การดำเนินงานวิจัยแบบ PAR มีลักษณะสำคัญ ดังนี้ นักวิจัยควรต้องทำงานควบคู่ไปกับชาวบ้าน มีการแบ่งบทบาทระหว่างนักวิจัยกับชาวบ้าน และรู้ว่าควรคอยลดบทบาทลงเพื่อให้ชาวชุมชนสามารถดำเนินงานด้วยตนเองได้มากขึ้น มีการปรับกิจกรรมตามผลการวิจัย(Action on Research) ควรมีนักวิจัยท้องถิ่นที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับคนในพื้นที่ศึกษา ใช้การสื่อสารหลากหลายรูปแบบ ส่วนใหญ่เป็นยการสื่อสารในแนวระนาบ

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ เย็นใจ. 2538. การศึกษาเปรียบเทียบ การสนับสนุนทางสังคม ที่บุคคลในเครือข่ายทางสังคมมีต่อเด็กพิการที่เรียนร่วมกับเด็กปกติ ในโรงเรียนปกติ : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนระดับประถมศึกษาที่อยู่ในโครงการเรียนร่วม ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กาญจนา แก้วเทพ. 2538. เครื่องมือการทำงานพัฒนาแนววัฒนธรรมชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สมาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา(สคทพ).
- กาญจนา แก้วเทพ และคณะ. 2543. สื่อเพื่อชุมชน : การประมวลองค์ความรู้. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- กิตติพันธ์ จันทาศรี. 2540. การศึกษาคุณลักษณะที่จำเป็นขององค์ประกอบของหอกระจายข่าวที่ใช้ในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรในทัศนะของผู้ใหญ่บ้านจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2543. การจัดการเครือข่าย:กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ส.เอเชียเพรส จำกัด.
- คณะทำงานวาระประชาชน คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน (คป.อพช.). 2545. รายงานทางเลือกข้อเสนอภาคประชาชนไทยต่อการประชุมสุดยอดว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์เด็อนตุลา.
- คมสัน หุตะแพทย์. 2535. ประสพการณ์จากงานวิจัยเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมมารการกินของชาวบ้านอีสาน การสื่อสารเพื่องานพัฒนาชุมชน. ฝ่ายเผยแพร่และสื่อสาร ฝ่ายโภชนาการชุมชน สถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล นครปฐม.
- จุมพล รอดคำดี . 2542. วิทยุกระจายเสียงชุมชน(Community Radio) ของประชาชนโดยประชาชน เพื่อประชาชน วารสารนิเทศศาสตร์ ปีที่ 17 เมษายน –มิถุนายน.

ชลธิรา ซึ่งจิตตวิสุทธิ และวิภา ไชยณรงค์. 2542. **ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารหมู่บ้าน**. กองสุศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.

ชนวนทอง ธนสุกาญจน์. 2546. **ทฤษฎีและโมเดล การประยุกต์ใช้ในงานสุศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์** ภาควิชาสุศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ยุทธินทรการพิมพ์.

ชินรัตน์ สมสืบ. 2539. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท**. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชุติมา แสงเงิน . 2545. **เครือข่ายการเรียนรู้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพึ่งตนเอง**. วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.

ดวงพร คำณวนวัฒน์. 2544. **ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด.

ธงชัย เล็กกัมพร. 2530. **ประสิทธิผลของการให้การศึกษาด้านสาธารณสุขมูลฐานแก่ครอบครัว โดยใช้หอกระจายข่าวสารอย่างมีระบบและแบบเรียนด้วยตนเอง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาสุศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.

ธนพล โล่ห์สุวรรณ. 2524 .**ประสิทธิผลของเสียงตามสายที่มีต่อความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประชาสัมพันธ์, กรม. 2542. **ทำเนียบหอกระจายข่าว ปี พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร. วังอักษร.

นิตยา เพ็ญศิริภา. **อบต.กับการสร้างพลังด้านสุภาพเพื่อชุมชน**. วารสารสมาคมวิชาชีพสุศึกษา ปีที่ 2 เล่มที่ 4 (มกราคม – เมษายน 2545): 42-44.

ประหยัด จตุพรพิทักษ์กุล. 2538. **เครือข่ายการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบเกษตรกรรมทางเลือกของชุมชน**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ประไพพรรณ ธงอินเนตร. 2532. **หน้าที่ของหอกระจายข่าวในการให้ความรู้ความเข้าใจด้านสาธารณสุขมูลฐานแก่ประชาชนในจังหวัดนครปฐม.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร บรรณาธิการ. 2537. **การพัฒนาแบบยั่งยืนในวิธียุทธศาสตร์ศึกษาสังคมไทย : วิถีใหม่แห่งการพัฒนา.** กรุงเทพมหานคร:โครงการส่งเสริมองค์กรพัฒนาเอกชนไทย.

ปาน กิมปี. 2540. **การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชน.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปาริชาติ สายธนู.2534. **ศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของหอกระจายข่าว ในการเผยแพร่รายการเพื่อการเกษตรของสองหมู่บ้าน.**วิทยานิพนธ์ วารสารศาสตรมหาบัณฑิต (สื่อสารมวลชน) คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรม

พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตโต).2539.**การพัฒนาที่ยั่งยืน.**กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหธรรมิก จำกัด.

ไพฑูริย์ ชนะกาญจน์. 2524. **ปัญหาและความต้องการการดำเนินงานหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านของคณะกรรมการและผู้รับฟังในจังหวัดมหาสารคาม.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

มุกดา แก้วมณีโชติ. 2531.**ศึกษาประสิทธิผลของสื่อเสียงตามสายที่มีต่อความรู้ ทักษะและการปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขาภิบาลอาหาร ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี และ จักรพรรดิ วัฒนา.2545.ชุดฝึกอบรมผู้นำชุมชน: **ป ร ะ ม ว ล ส า ร ะ .**

ก ร ง เ ท พ ม ห า น ค ร : แ อ ล . ที . เ พ ร ส
จ า กั ด .

รุ่งอรุณ อุดมศิลป์. 2535. **สภาพปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ ตามการรับรู้ของผู้ดำเนินงานและประชาชน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- รุ่งโรจน์ พุ่มริ้ว. 2546 . **ทฤษฎีและโมเดล การประยุกต์ใช้ในงานสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์** ภาควิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โรงพิมพ์ยุทธินทรการพิมพ์.
- วรรณิ แกมเกตุ. 2545. **การพัฒนาตัวบ่งชี้ความสามารถในการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชนชนบท**.กรุงเทพมหานคร: มปส.
- วาสนา จันทรสว่าง. 2534. **การประชาสัมพันธ์ในงานสาธารณสุข**. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- วิจารณ์ คหัญฐา. 2531. **ประสิทธิผลของทีมงานในการใช้หอกระจายข่าวเพื่อสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิชัย วิริยา. 2533. **ประสิทธิผลการให้การศึกษาเรื่องโรคอุจจาระร่วงแก่ประชาชนโดยวิธีการฝึกอบรมและการพึ่งพาทางหอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน จังหวัดน่าน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาสารณสาธารณสุข) สาขาสุขศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิริวรรณ มั่นสุข. 2539. **แรงสนับสนุนทางสังคม ความผูกพันระหว่างมารดาและทารกในระยะตั้งครรภ์และการปรับบทบาทของมารดาหลังคลอดที่ได้รับการผ่าตัดเอาทารกออกทางหน้าท้อง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลมารดาและทารก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สนั่น สนิธสัมพันธ์. 2530. **ผลของการใช้รูปแบบรายการเทปบันทึกเสียงสำหรับรายการกระจายเสียงทางหอกระจายข่าวในชุมชนชนบทที่มีต่อการเรียนรู้เรื่องพยาธิใบไม้ตับเพื่อการพัฒนาสาธารณสุขมูลฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2544. **การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจในชนบท**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สมควร จำปี และคณะ. 2531. การดำเนินงานหอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้านในประเทศไทย. สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- สมพร พรจันทร์. 2536. สภาพความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับหอกระจายข่าวสารหมู่บ้านในการเผยแพร่ความรู้ด้านสาธารณสุขมูลฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพันธ์ เตชะอธิก, ปรีชา อุยตระกูล และชื่น ศรีสวัสดิ์. 2537. คู่มือและทิศทางการพัฒนาชาวบ้านเพื่อแก้ปัญหาในชนบท ศักยภาพและเครือข่ายผู้นำท้องถิ่น. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เจริญวิทย์การพิมพ์.
- สุขศึกษา, กอง. 2542. หอกระจายข่าวสารหมู่บ้านเพื่อเสียงตามสาย ปีงบประมาณ 2542. กองสุขศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- . 2543. คู่มือการปฏิบัติงานเผยแพร่ความรู้ข่าวสารเพื่อการพัฒนาและดำเนินการหอกระจายข่าวสารหมู่บ้าน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุม.
- สุดาวดี เอนก. 2541. ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษาเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมารดาในการป้องกันโรคปอดปวม อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(สาธารณสุขศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุมน โมรากุล. 2539. การศึกษาแนวทางการปรับปรุงงานหอกระจายข่าวของชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรีย์ จันทรโมลี และคณะ. 2541. “การมีส่วนร่วมของตัวแทนชุมชนเขตเมืองในการเผยแพร่ความรู้โรคเอดส์” วารสารสุขศึกษา 21, 78 (มกราคม – เมษายน 2541).
- สุพัตรา ไบสมุท . 2543. การประยุกต์ใช้แนวคิดการสนับสนุนทางสังคมต่อการให้บริการสำหรับมารดานอกสมรส ศึกษาเฉพาะกรณีสหทัยมูลนิธิ. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรพล พยอมแย้ม. 2545. ปฏิบัติการจิตวิทยาในชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สหภาพพัฒนาการพิมพ์.

สุริชัย หวันแก้ว.2543. **ทฤษฎีสังคมวิทยา:โลกาภิวัตน์กับสังคมไทย.กรุงเทพมหานคร,**
(อัดสำเนา).

อัจฉริยา ดุลยภาณูจน์. 2540. **การประเมินผลการดำเนินงานของผู้ดำเนินงานหอกระจาย**
ข่าวสารในเขตจังหวัดตราด. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตราด.

กำหนดการประชุมฝึกปฏิบัติ
หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน รุ่นที่ 2
วันที่ 24-26 พฤษภาคม 2546

โครงการวิจัย การดำเนินงานหอกระจายข่าวสารที่สนองตอบความต้องการของชุมชนอย่างยั่งยืน

วันที่ 24 พฤษภาคม 2546

9.00 – 9.30 น.	ลงทะเบียน
9.30 – 10.30 น.	ทำความรู้จัก สร้างความคุ้นเคย
10.30 – 10.45 น.	อาหารว่าง
10.45 – 12.00 น.	ที่มาและวัตถุประสงค์ของการจัดงาน บทบาทของหอกระจายข่าวสารในหมู่บ้าน โดย ทีมงานผู้ดำเนินงานหอกระจายข่าวสาร
12.00 – 13.00 น.	อาหารกลางวัน
13.00 – 14.30 น.	การบริหารจัดการและการจัดการกระจายเสียง โดย อาจารย์ดวงพร คำณูวัฒน์ และอาจารย์วาสนา จันทรสว่าง
14.30 – 14.45 น.	อาหารว่าง
14.45 – 16.15 น.	หลักการจัดรายการและฝึกปฏิบัติรายการ รูปแบบที่ 1 ข่าว
16.15 - 17.15 น.	นำเสนอผลงาน
18.00 น.	อาหารเย็นและสังสรรค์พี่น้องผู้ร่วมงานหอกระจายข่าวสาร

วันที่ 25 พฤษภาคม 2546

7.00 น.	อาหารเช้า
8.00 – 9.30 น.	หลักการจัดรายการและการฝึกปฏิบัติรายการ รูปแบบที่ 2 สันทนา/สัมภาษณ์
9.30 – 9.45 น.	อาหารว่าง
9.45 – 10.30 น.	นำเสนอผลงาน
10.30 – 12.00 น.	หลักการจัดรายการและการฝึกปฏิบัติรายการ รูปแบบที่ 3 สารความรู้/เพลง
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 14.00 น.	นำเสนอผลงาน
14.00 – 15.30 น.	หลักการจัดรายการและการฝึกปฏิบัติรายการ รูปแบบที่ 4 ทึ่งเพ
15.30 – 15.45 น.	อาหารว่าง
15.45 - 16.45 น.	นำเสนอผลงาน
18.00 น.	อาหารเย็น
19.00 – 20.00 น.	การดูแล รักษา และซ่อมแซมหอกระจายข่าวสาร โดย ลุงดำ

วันที่ 26 พฤษภาคม 2546

7.00 น.	อาหารเช้า
8.00 – 9.30 น.	คุยกันฉันท์พี่น้อง ประสพการณ์การทำงานหอกระจายข่าวสาร
9.30 - 9.45 น.	อาหารว่าง
9.45 – 10.30 น.	แต่ละหมู่บ้านพูดคุยและวางแผนการดำเนินงานหอกระจาย ข่าวสารของตน
10.30 – 12.00 น.	ผู้เข้าประชุมร่วมกันวางแผน ก้าวข้างหน้าของหอกระจายข่าวสาร ของเรา
12.00 – 13.00 น.	อาหารกลางวัน
13.00 – 14.00 น.	สรุปการประชุม ปิดการประชุม มอบวุฒิบัตร และ กล่าวปิดการอบรมฯ โดย ผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร

กำหนดการ
การประชุมเชิงปฏิบัติการ หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน ครั้งที่ 3
วันที่ 11 – 12 ธันวาคม 2546
โดย ชมรมข่าวสารเพื่อชุมชน อ.ปะทิว จ.ชุมพร

วันที่ 11 ธันวาคม 2546

8.00 – 9.00 น.	- ลงทะเบียน
9.00 – 10.00 น.	- พิธีเปิด
- กำนันสุชาติ ชื่นแก้ว ประธานชมรมข่าวสารเพื่อชุมชน กล่าวรายงาน
- นายอำนาจ บัวเขียว นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพร
กล่าวเปิดการอบรม
10.00 – 10.30 น.	- การบรรยายเรื่อง “ความสำคัญของหอกระจายข่าวสารและการมีส่วนร่วมของชุมชน”
โดย นายอำเภอปะทิว (นายจิระศักดิ์ ศักรางกูร)
10.30 – 10.45 น.	- พักรับประทานอาหารว่าง
10.45 – 11.30 น.	- การบริหารจัดการและการจัดการกระจายเสียง
โดย นายจงใจ ใจเอื้อ และ รองศาสตราจารย์ดวงพร คำณูณวัฒน์
11.30 – 12.30 น.	- พักรับประทานอาหารกลางวัน
12.30 – 14.00 น.	- การจัดรายการรูปแบบที่ 1 “ข่าว”
โดย นายจรัญ จันทน์นิตย์
14.00 – 15.30 น.	- การจัดรายการรูปแบบที่ 2 “สนทนา – สัมภาษณ์”
โดย ผู้ใหญ่อุดม น้อยจัน
15.30 – 16.45 น.	- การจัดรายการรูปแบบที่ 3 “สาระความรู้ / เพลงเพลง”
โดย กำนันสุชาติ ชื่นแก้ว
17.30 เป็นต้นไป	- รับประทานอาหารเย็นและสังสรรค์

วันที่ 12 ธันวาคม 2546

7.00 – 8.00 น.	- รับประทานอาหารเช้า
8.00 – 9.30 น.	- การจัดรายการรูปแบบที่ 4 “หึ่งเพ”
โดย นายวินัย วิประจง
9.30 – 10.00 น.	- สรุปการฝึกปฏิบัติจัดรายการรูปแบบต่างๆ
โดย รองศาสตราจารย์วาสนา จันทร์สว้าง
10.00 – 10.15 น.	- พักรับประทานอาหารว่าง
10.15 – 12.00 น.	- คู่กันชั้นที่พี่น้อง แลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานหออกระจาย
ข่าวสาร
12.00 – 13.00 น.	- พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 14.30 น.	- วางแผนการดำเนินงานหออกระจายข่าวสาร แยกแต่ละหมู่บ้าน
14.30 – 15.00 น.	- พักรับประทานอาหารว่าง
15.00 – 16.00 น.	- พิธีปิด
- กล่าวสรุปการอบรมเชิงปฏิบัติการหออกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน
ครั้งที่ 3
โดย กำนันสุชาติ ชื่นแก้ว ประธานชมรมข่าวสารเพื่อชุมชน
- มอบวุฒิบัตร และ กล่าวปิดการอบรมฯ
โดย รองผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร

ระเบียบชมรม ข่าวสารเพื่อชุมชน อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

ชมรมข่าวสารเพื่อชุมชน เมื่อแรกก่อตั้ง ประกอบด้วยผู้ปฏิบัติงานหอกระจายข่าวสาร ประจำหมู่บ้าน 7 หมู่ คือ บ้านดอนทราย บ้านดอนปลักหมู บ้านชุมทรัพย์ บ้านสมบุรณ์สุข จากตำบลชุมโค บ้านปากบ่อ จากตำบลทะเลทรัพย์ บ้านดอนคา และบ้านทุ่งวัวแล่นจากตำบลสะพลี

1. วัตถุประสงค์ของชมรม

- 1.1 เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดและประสบการณ์การทำงานหอกระจายข่าวสาร
- 1.2 เพื่อร่วมมือกันและสนับสนุนซึ่งกันและกันในการทำงานหอกระจายข่าวสาร
- 1.3 เพื่อพัฒนาความสามารถของบุคลากรที่ทำงานหอกระจายข่าวสาร
- 1.4 เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการทำงานหอกระจายข่าวสาร

2. สมาชิก

2.1 ประเภทและที่มาของสมาชิกชมรม

ประเภทที่ 1 สมาชิกสามัญคือ ผู้ที่ผ่านการอบรมการดำเนินงานหอกระจายข่าว ถือเป็นสมาชิกสามัญทันที

ประเภทที่ 2 สมาชิกวิสามัญคือ ผู้ที่ยังไม่ผ่านการอบรมฯ แต่เข้าร่วมกิจกรรมของชมรมอย่างสม่ำเสมอ ต้องมีสมาชิกสามัญไม่ต่ำกว่า 5 คนให้การรับรองในการสมัครเป็นสมาชิก

ประเภทที่ 3 สมาชิกกิตติมศักดิ์ คือ ผู้ที่ได้รับเชิญจากชมรม

2.2 การขาดสมาชิกภาพประเภทสามัญและวิสามัญ

- สมาชิกขาดประชุมโดยไม่แจ้ง ติดต่อกัน 3 ครั้ง
- ลาออก
- เสียชีวิต
- ไม่สามารถปฏิบัติตามระเบียบชมรม

3. การบริหารงาน

3.1 บริหารงานโดยคณะกรรมการ 14 คน (จาก 7 หมู่บ้านๆ ละ 2 คน) ซึ่งประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ ผู้ช่วยเลขานุการ เกรียนุญิก ผู้ช่วยเกรียนุญิก ประชาสัมพันธ์ ผู้ช่วยประชาสัมพันธ์ ปฏิคม ผู้ช่วยปฏิคม และกรรมการอีก 4 คน มีวาระ 2 ปี คณะกรรมการเหล่านี้ได้มาจากการเลือกตั้งของสมาชิกสามัญของชมรม

3.2 ดำเนินงานโดยมีที่ปรึกษา

3.3 การฟื้นฟูสภาพของคณะกรรมการ

- ลาออก
- เสียชีวิต
- มติที่ประชุมชมรมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกสามัญที่เข้าประชุม
- ออกตามวาระ

3.4 ตามข้อ 3.3 ให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายใน 30 วันหลังจากวันฟื้นฟูสภาพ

4. การประชุม อย่างน้อยปีละ 4 ครั้งโดยการประชุมครั้งแรกจัดในเดือนมกราคม

5. กิจกรรมชมรม

- 5.1 จัดการพัฒนาความรู้และความสามารถให้กับผู้ทำงานหรือกระจายข่าว
- 5.2 จัดทำข่าวของชมรมหรือกระจายข่าวสารเพื่อชุมชน
- 5.3 จัดกิจกรรมเพื่อหารายได้
- 5.4 จัดให้มีนายช่างเทคนิคประจำชมรมฯ
- 5.5 จัดตั้งและดำเนินงานกองทุนชมรมฯ
- 5.6 กิจกรรมอื่นๆ

6. การแก้ไข เพิ่มเติมระเบียบนี้ ให้ประธานเรียกประชุมคณะกรรมการบริหารชมรมและที่ปรึกษาชมรมเพื่อพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมตามความเหมาะสม

7. หากมีกรณีอื่นที่นอกเหนือจากระเบียบนี้ ให้คณะกรรมการชมรมมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดและให้ถือว่าการตัดสินนั้นเป็นที่สิ้นสุด

ประกาศ ณ วันที่ 11 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2546

ลงชื่อ

(นายสุชาติ ชื่นแก้ว)

ประธานชมรมข่าวสารเพื่อชุมชน

ระเบียบ กองทุนชมรมข่าวสารเพื่อชุมชน

พ.ศ. 2546

เพื่อให้การบริหารกองทุนชมรมข่าวสารเพื่อชุมชน เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของชมรมข่าวสารเพื่อชุมชน จึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

1. รายได้และทรัพย์สินของกองทุน มีดังนี้
 - 1.1 เงินค่าบำรุง/เงินค่าสมัครจากสมาชิกชมรมคนละอย่างน้อย 100 บาท
 - 1.2 ทรัพย์สินจากสมาชิกชมรมฯ
 - 1.3 เงินและทรัพย์สินซึ่งมีผู้บริจาค
 - 1.4 รายได้และดอกผลจากการลงทุนและจัดกิจกรรม
 - 1.5 รายได้และทรัพย์สินจากแหล่งอื่น
2. ให้เปิดบัญชีธนาคารในชื่อ “ชมรมข่าวสารเพื่อชุมชน” และนำเงินรายได้เข้าบัญชีดังกล่าว
3. การใช้เงินกองทุน
 - 3.1 ให้คณะกรรมการบริหารมีอำนาจหน้าที่บริหารกองทุนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของชมรมฯ
 - 3.2 การขออนุมัติ ผู้ขอซึ่งหมายถึงคณะกรรมการหอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน ต้องกำหนดกิจกรรม วัตถุประสงค์และวิธีใช้เป็นลายลักษณ์อักษร
 - 3.3 ผู้มีอำนาจเบิกจ่าย มีจำนวน 2 ใน 3 คน จากผู้ดำรงตำแหน่งประธาน เลขานุการและเหรัญญิกของชมรมฯ
 - 3.4 การอนุมัติต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการชมรม จำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ยกเว้นกรณีไม่เกินวงเงิน 1,000 บาท ให้อยู่ในอำนาจของประธานชมรมฯ
4. การตรวจสอบ
 - 4.1 ให้รายงานสถานะทางการเงินทางวาจาในการประชุมชมรมฯ ทุกครั้ง
 - 4.2 จัดทำรายงานสถานะทางการเงินและทรัพย์สินเป็นลายลักษณ์อักษร เสนอในการประชุมครั้งที่ 1 ของปีถัดไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

ลงชื่อ

(นายสุชาติ ชื่นแก้ว)

ที่พิเศษ/2546

ผลกระทบจากและเสียงตามสายบ้านทุ่งวัวแล่น

หมู่ที่ 8 ต.สะพลี อ.ปะทิว จ.ชุมพร 86230

13 สิงหาคม 2546

เรื่อง การดำเนินการกิจกรรมผลกระทบจากและเสียงตามสายบ้านทุ่งวัวแล่น หมู่ที่ 8 ต.สะพลี

เรียน คณะทีมงานโครงการวิจัยผลกระทบจาก และเสียงตามสาย

สิ่งที่ส่งมาด้วยเป็นรายชื่อของคณะกรรมการ และรายชื่อของผู้นำประจักษ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยทางผลกระทบจากบ้านทุ่งวัวแล่นหมู่ที่ 8 ตำบลสะพลี อำเภอปะทิว

จังหวัดชุมพร ได้จัดกิจกรรมของผลกระทบจากและเสียงตามสายในวันที่ 12 สิงหาคม 2546 โดย
ที่ทางทีมวิจัยได้จัดสรรสนับสนุนเพื่อการศึกษาของแก่นักเรียนที่เข้ามาชมประจักษ์การบ้านขาว
และได้จัดสรรให้แต่ละรุ่น รางวัลที่ 1 สามรางวัลละ 300 บาท รางวัลที่ 2 สามรางวัลละ 300
บาท และรางวัลที่ 3 สามรางวัลละ 200 บาท รวมทั้งสิ้น 3,000 บาทถ้วน (สามพันบาทถ้วน)
ทางคณะกรรมการผลกระทบจากและเสียงตามสายครูอาจารย์ ขอขอบคุณมาโดยตลอดเป็นอย่าง
สูง ที่ทางทีมวิจัยได้สนับสนุนในส่วนนี้ โดยเฉพาะเยาวชนในชุมชน มีความตั้งใจสูงและทำให้เขาได้
มีโอกาสแสดงออกอย่างภาคภูมิใจ (ในความรู้สึกของเยาวชน)

ในการทางผลกระทบจากและเสียงตามสายบ้านทุ่งวัวแล่นหมู่ที่ 8 ตำบลสะพลี
หวังว่าในครั้งต่อไปหรือมีการต่อยอดในกิจกรรมดังกล่าวกงจะได้รับความอนุเคราะห์และสนับสนุน
จากทีมงานในโอกาสต่อไป จึงเรียนมาเพื่อทราบในการดำเนินงานครั้งต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายจุฑา นนชัย)

ประธานกรรมการผลกระทบจากและเสียงตามสายบ้านทุ่งวัวแล่นหมู่ที่ 8 ต.สะพลี

รายชื่อคณะกรรมการในการตัดสิน
 ~~~~~

1 อาจารย์ขวัญ จันทรวงศ์	2 นายบำรุง หลีกจันทร์	3 นายคณัย จันทร์สุริย์
4 อาจารย์นิธมาศ เพ็ชรพิมพ์	5 อาจารย์กนกพร สายพันธ์	6 นายอุดม น้อยจีน
7 นายกฉัตรวงศ์ ไชยทองคำ	8 อาจารย์พรณี จันทรวงศ์	9 อาจารย์ประสาศศร ชูการณ
10 อาจารย์เจเนก ส. กระจุก	12 นายวิทยา แยมโสพิศ	13 อาจารย์มัญญา ภูลัยรัตน์

รายชื่อเด็กนักเรียนที่เข้าประกวด
 ~~~~~

- โรงเรียนสาธิต 1 รร.บ้านปากคาน ญ. เบญจมาภรณ์ จันทศรี
- 2 รร.บ้านสามเหลี่ยม ญ. ศิริขวัญ ภูมหาร
- 3 รร.บ้านทุ่งวัวแล่น ญ. วันวิสา มรรคอินทร์

โรงเรียนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- 1 รร.บ้านปากคาน ญ. สาลินี ชูบุญพร
- 2 รร.บ้านสามเหลี่ยม ญ. เพ็ญประภา รัตนจำนงค์
- 3 รร.บ้านทุ่งวัวแล่น ญ. จารุวรรณ แสงสว่าง

โรงเรียนลูกจักษุในชุมชนให้รักและกันเกิด

- 1 รร.บ้านปากคาน ญ. จันทิมา ยิ้มมา
- 2 รร.บ้านสามเหลี่ยม ญ. พิรพงษ์ ช่างนวม
- 3 รร.บ้านทุ่งวัวแล่น ญ. เพ็ญจันทร์ จันทน์ชัย

กิจกรรมที่พลกระชายชาวบ้านทุ่งวัวแล่นทำเนียบการ

บทความที่ทำการประกวด	1	เรื่องยาเสพติด ทำอย่างไรให้ยาเสพติดหมดไปจาก สังคมไทย
	2	เรื่องธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้อยู่กับสังคมไทย
	33	เรื่องปลูกจิตสำนึกให้กับสังคมชุมชนว่าเราก็เป็นเจ้าของ ของแผ่นดิน

โรงเรียนที่เข้าประกวดแข่งขัน 1 รร. บ้านปากค่าน 2 รร.บ้านสามเหลี่ยม 3 รร. บ้านทุ่งวัวแล่น

รางวัลที่ 1 เรื่องยาเสพติด รร.บ้านปากค่านได้คะแนนรวม 77 คะแนน

รางวัลที่ 1 เรื่องธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รร.บ้านสามเหลี่ยมได้คะแนนรวม
75 คะแนน

รางวัลที่ 1 เรื่องปลูกจิตสำนึก รร.บ้านปากค่านได้คะแนนรวม 82 คะแนน

รางวัลที่ 2 เรื่องยาเสพติด รร. บ้านทุ่งวัวแล่นได้คะแนนรวม 72 คะแนน

รางวัลที่ 2 เรื่องธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รร.บ้านปากค่านได้คะแนนรวม
80 คะแนน

รางวัลที่ 2 เรื่องปลูกจิตสำนึก รร. สามเหลี่ยมได้คะแนนรวม 78 คะแนน

รางวัลที่ 3 เรื่องยาเสพติด รร.บ้านสามเหลี่ยมได้คะแนนรวม 71 คะแนน

รางวัลที่ 3 เรื่องธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รร.บ้านทุ่งวัวแล่นได้คะแนน

รวม 70 คะแนน

รางวัลที่ 3 เรื่องปลูกจิตสำนึก รร.บ้านทุ่งวัวแล่นได้คะแนนรวม 69 คะแนน

คะแนนที่ทางคณะกรรมการได้ตัดสิน แนะนำคนเก่ง 5 คะแนน น้ำเสียงชัดเจนนึกเบา 5 คะแนน เน้นหา

ทรงประเค้น 10 คะแนน อ่านคล่องแคล่ว 5 คะแนน จังหวะ ร 3 ความกล้า 5 คะแนน

การประเมินผลการดำเนินงานหอกระจายข่าวสาร

โครงการวิจัย การดำเนินงานหอกระจายข่าวสารที่สนองตอบความต้องการของชุมชนอย่างยั่งยืน ด้วยการ การสนทนากลุ่ม (focus group)

วัตถุประสงค์ เพื่อทราบถึงการดำเนินงานและความคิดเห็นของผู้ดำเนินงาน ทั้งในระดับของกรรมการ ชุมชนและผู้ปฏิบัติงานทั่วไป ต่อการดำเนินงานหอกระจายข่าวสาร

กรอบการประเมิน

- . การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงาน
- . วิธีการดำเนินงานหอกระจายข่าวสาร ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การจัดการกระจายเสียง และการบำรุงรักษาอุปกรณ์
- . การสนับสนุนจากองค์กรภายนอก
- . การประสานงานกับองค์การบริหารราชการส่วนตำบลและองค์กรภายนอกชุมชน
- . การสนับสนุนจากเครือข่ายผู้ดำเนินงานหอกระจายข่าวสาร

องค์ประกอบของกลุ่ม

กลุ่มที่ ๑ เป็นคณะกรรมการบริหารชมรมข่าวสารเพื่อชุมชน จำนวน ๗ คน (พยายามให้กระจายในพื้นที่ศึกษา)

กลุ่มที่ ๒ เป็นสมาชิกของชมรมข่าวสารเพื่อชุมชน จำนวน ๗ คนขึ้นไป (พยายามให้กระจายในทุกพื้นที่ศึกษา)

วิธีการ

๑. นัดหมายผู้ร่วมสนทนาล่วงหน้า (สามารถดำเนินการพร้อมกันทั้งสองกลุ่ม)
๒. แจกวัตถุประสงค์ของการพูดคุย
 - . นักวิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนาตามแนวทางการสนทนาที่เตรียมไว้
 - . สร้างบรรยากาศกันเอง
 - . ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการสนทนา
 - . ใช้เวลาไม่เกิน ๑ ชั่วโมง และรวบรวมข้อมูลด้วยการบันทึกเทป

วัน/เวลา

วันที่ ๑๑-๑๒ ธันวาคม ช่วงว่างระหว่างการประชุมฝึกอบรมฯ หรือ ก่อนการประชุมชมรม ครั้งที่ ๗ วันที่ ๑๓ ธันวาคม

แนวทางการสนทนา

ประเด็นที่ ๑ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงาน

๑.๑ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงาน มีแนวทางการสนทนา ดังนี้

- มีการมีส่วนร่วมบ้างหรือไม่ มากน้อยเพียงไร
- การมีส่วนร่วมนั้นเกี่ยวข้องกับเรื่องอะไรของหอกระจายข่าว
- การมีส่วนร่วมนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร ใครเข้ามาเกี่ยวข้อง ใช้ช่องทางหรือด้วยวิธีการอย่างไร
- ความบ่อยครั้งหรือความต่อเนื่องของการมีส่วนร่วม
- โดยสนทนาแบ่งตามระดับของการมีส่วนร่วม ได้แก่
 - ชุมชนมีส่วนร่วมด้วยการรับรู้(ได้ยิน/ทราบ)
 - ชุมชนมีส่วนร่วมคิด(แก้ไขปัญหา/เสนอแนวการพัฒนา)
 - ชุมชนมีส่วนร่วมด้วยการลงมือปฏิบัติ(ร่วมบริจาคเงิน/ร่วมลงแรง)

๑.๒ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการกระจายเสียง แบ่งการสนทนาเป็นลำดับ ดังนี้

- ชุมชนมีส่วนร่วมในส่วนของการส่งสารบ้างหรือไม่ อย่างไร เช่น การกำหนดตัวผู้ทำหน้าที่ส่งสาร กำหนดเวลา ภาษา เป็นต้น
- ชุมชนมีส่วนร่วมในส่วนของการจัดเนื้อหาบ้างหรือไม่ อย่างไร เช่น การกำหนดเนื้อหา การให้ข้อมูล การเป็นแหล่งข้อมูล การช่วยหาข้อมูล ให้ข้อเสนอแนะ เป็นต้น
- ชุมชนมีส่วนร่วมในส่วนของการจัดการด้านรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาบ้างหรือไม่ อย่างไร เช่น การวิพากษ์วิจารณ์วิธีการจัด การกำหนดหรือเลือกรูปแบบรายการ การให้ข้อเสนอแนะ เป็นต้น

ประเด็นที่ ๒ วิธีดำเนินงานหอกระจายข่าวสาร

๒.๑ วิธีการบริหารงานหอกระจายข่าวสาร สนทนาในเรื่องต่างๆ ดังนี้

- ใคร หรือ ใครบ้าง ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินงานหอกระจายข่าวสาร ทำงานกันอย่างไร
- มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบหรือไม่
- ใช้วิธีการทำงานร่วมกันอย่างไร ทางกร/ไม่ทางการ
- บริหารเรื่อง คน / เงิน / อุปกรณ์ อย่างไร
- มักประสบปัญหาอะไร และแก้ปัญหานั้นได้อย่างไร

๒.๒ วิธีการจัดการกระจายเสียง

- คณะผู้ทำหน้าที่จัดการกระจายเสียงมีกี่คน แบ่งงานกันอย่างไร
- มีหน้าที่อะไรบ้าง แต่ละหน้าที่มีขั้นตอนการทำงานอย่างไร
- วิธีการกำหนดเนื้อหา การหาข้อมูล วิธีการเตรียมเนื้อหาก่อนการกระจายเสียง
- วิธีการกำหนดรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา มีกี่รูปแบบ ใครเป็นผู้กำหนด มีการเปลี่ยนแปลงบ้างหรือไม่ เพราะอะไร
- ผู้ฟังมีส่วนในการกำหนดวิธีการจัดการกระจายเสียงบ้างหรือไม่ อย่างไร
- มีการประเมินผลผู้ฟังบ้างหรือไม่ ทำอย่างไร

ประเด็นที่ ๓ การสนับสนุนจากองค์กรภายนอก

สถานการณ์ปัจจุบัน

- มีองค์กรใดเข้ามาเกี่ยวข้องบ้าง
- ให้การสนับสนุนในด้านใด
- เข้ามาเกี่ยวข้องในลักษณะใด
- เข้ามาเกี่ยวข้องได้อย่างไร
- ทำไมเขาจึงให้การสนับสนุน
- การสนับสนุนนั้นมาเมื่อไรและมีความต่อเนื่องหรือไม่

ความต้องการ/ความคาดหวัง

- ต้องการให้องค์กรภายนอกใดเข้ามาสนับสนุน และต้องการให้สนับสนุนในเรื่องใดบ้าง

ประเด็นที่ ๔ การประสานงานกับองค์กรบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

สถานการณ์ปัจจุบัน

- มีการประสานงานบ้างหรือไม่
- กับองค์กรใด
- ด้วยวิธีการอย่างไร
- ประสานงานในเรื่องใด
- ผลของการประสานงานคืออะไร
- มีปัญหาหรืออุปสรรคบ้างหรือไม่ คืออะไร และแก้ปัญหาได้อย่างไร

ความต้องการ/ความคาดหวัง

- การประสานงานกับองค์กรบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ควรเป็นอย่างไร

ประเด็นที่ ๕ การสนับสนุนจากเครือข่ายผู้ปฏิบัติงานหอกระจายข่าวสาร

- ชมรมข่าวสารเพื่อชุมชน เป็นประโยชน์ต่องานหอกระจายข่าวสารหรือไม่
อย่างไร และเพราะอะไร (อาจให้เปรียบเทียบก่อนและหลังมีชมรม)
- การดำเนินงานของชมรมต่อไป จะเป็นอย่างไร ทำไมจึงคิดว่าจะเป็นเช่นนั้น

ประเด็นที่ ๖ อนาคตของหอกระจายข่าวสารของพื้นที่ศึกษา

- จะมีลักษณะใด ทั้งการบริหาร และการจัดการกระจายเสียง
- จะมีความต่อเนื่องหรือไม่
- จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือไม่
- จะมีการพัฒนาไปหรือไม่

การประเมินผลการดำเนินงานหอกระจายข่าวสาร

โครงการวิจัย การดำเนินงานหอกระจายข่าวสารที่สนองตอบความต้องการของชุมชนอย่างยั่งยืน
ด้วยการ เสวนาชุมชน

วัตถุประสงค์ เพื่อทราบถึงความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้ฟัง(ชุมชน)ที่มีต่อการดำเนินงานหอกระจายข่าวสาร

กรอบการประเมิน 1.การมีส่วนร่วม
2.การรับฟัง

กลุ่มเป้าหมาย

- ชาวบ้านในพื้นที่ศึกษาทั้ง 7 หมู่บ้าน (ที่มาประชุมหมู่บ้าน)

วิธีการ

- นำการเสวนาเข้าเป็น 1 วาระในการประชุมหมู่บ้านประจำเดือนธันวาคม
- แจ่งวัตถุประสงค์การเสวนา
- ใช้เวลาหมู่บ้านละประมาณ 30 นาที
- บันทึกข้อมูลด้วยเครื่องบันทึกเสียง ร่วมด้วยการสังเกต และจดบันทึก

วัน / เวลา / สถานที่

- กำหนดจัดเสวนาชุมชน 3 วันคือ วันที่ 5, 8, 9 ธันวาคม 2546

วันที่ 5 ธันวาคม 2546

1. บ้านดอนคา 09.00 น.
2. บ้านดอนทราย 10.00 น.
3. บ้านปากบ่อ 11.00 น.
4. บ้านสมบุญราษฎร์ 13.30 น.
5. บ้านชุมทรัพย์ 14.30 น.

วันที่ 8 ธันวาคม 2546 ไป บ้านทุ่งวัวแล่น 9.00 น.

วันที่ 9 ธันวาคม 2546 ไป บ้านดอนปลักหมู 9.00 น.

แนวทางการเสวนาชุมชน

ประเด็นที่ 1 การมีส่วนร่วม

1. การเป็นผู้ฟัง
 - 1.1 ได้แสดงความเห็นกลับไปบ้างหรือไม่ อย่างไร เช่น บอกใคร ที่ไหน อย่างไร
 - 1.2 ผลจากการแสดงความคิดเห็นเป็นอย่างไร
2. การมีส่วนร่วมในการจัดการกระจายเสียง
 - 2.1 มีส่วนในการคัดเลือก เสนอชื่อผู้จัดหรือไม่ / ตรงกับใจหรือไม่
 - 2.2 ได้เป็นผู้พูด ผู้ให้ข้อมูลบ้างหรือไม่
 - 2.3 ได้เป็นผู้คุมเสียง ดูแลเครื่องเสียงหรือไม่ เป็นบ่อย / ต่อเนื่องหรือไม่
3. ร่วมเสนอความเห็น ผู้ร่วมคิด ร่วมแก้ไขปัญหา วางแผน พัฒนา ปรับปรุงหอฯ
 - 3.1 มีหรือไม่ อย่างไร
 - 3.2 เข้าไปมีส่วนได้อย่างไร
 - 3.3 ผลเป็นอย่างไร
4. โดยรวมแล้ว คิดว่าควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมหรือไม่ แค่นี้ และอย่างไร

ประเด็นที่ 2 การรับฟัง

1. ความถี่(บ่อยครั้ง)ในการฟัง
 - 1.1 ทุกวัน วันเว้นวัน สัปดาห์ละวัน ไม่ฟังเลย
2. ความพอใจ
 - 2.1 ชอบ / ไม่ชอบอะไร ผู้จัด เนื้อหา รูปแบบ
 - 2.2 ตั้งใจฟังไหม จำได้หรือไม่ เอาไปใช้บ้างหรือไม่ เช่น พูดต่อ ใช้ประโยชน์
 - 2.3 ต้องการฟังอะไร(M) ต้องการให้ใครจัด(S) ต้องการให้จัดแบบไหน(C)
3. โดยรวมต้องการให้หอกระจายข่าวเป็นอย่างไร

การประเมินผลการดำเนินงานหอกระจายข่าวสาร

โครงการวิจัย การดำเนินงานหอกระจายข่าวสารที่สนองตอบความต้องการของชุมชนอย่างยั่งยืน
ด้วยการ สัมภาษณ์คนในชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบถึงผลการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารจากมุมมองของผู้ฟัง
2. เพื่อทราบถึงความคิดเห็น และความต้องการของผู้ฟังที่มีต่อการดำเนินงานหอกระจายข่าวสาร
3. เพื่อทราบถึงการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ ของผู้ฟัง

กรอบการประเมิน

1. การรับฟัง
2. ความรู้สึกที่มีต่อหอกระจายข่าวสาร รวมทั้งความคาดหวัง
3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหอกระจายข่าวสาร

กลุ่มเป้าหมาย ชาวบ้านในพื้นที่ศึกษา 7 หมู่บ้านๆ ละ 8 - 10 case (นักวิจัย 4 คนสัมภาษณ์
คนละอย่างน้อย 2 case)

วิธีการ

1. สุ่มสัมภาษณ์ชาวบ้านใน 7 พื้นที่ศึกษา
2. บอกวัตถุประสงค์ให้ทราบ
3. คาดว่าจะใช้เวลา case ละ 1 ชั่วโมง
4. เก็บข้อมูลด้วยการจดบันทึก และ/หรือบันทึกเทปเสียง (ขออนุญาตสักระยะ)
5. พยายามพูดคุยอย่างเป็นกันเอง ระวังอย่าถามนำ
6. หากพบว่าแต่ละข้อมีคำตอบที่มีรายละเอียดและประเด็นสำคัญ กรุณาโน้ตไว้ที่แบบสัมภาษณ์ด้วย (ในช่องขวา ความคิดเห็นเพิ่มเติม)

วัน / เวลา / สถานที่

- วันที่ 6 ธันวาคม 46 / เช้า / หมู่บ้าน ..
- วันที่ 7 ธันวาคม 46 / เช้า /
- วันที่ 8 ธันวาคม 46 / บ่าย /
- วันที่ 9 ธันวาคม 46 / บ่าย /
- วันที่ 10 ธันวาคม 46 / ทั้งวัน /

แบบสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้ฟังหอกระจายข่าวสาร

ประเด็น	มาก	ปานกลาง	น้อย	ความคิดเห็นเพิ่มเติม
1. การรับฟัง				
<i>ทั่วไป</i>				
1.1 เปิดกระจายเสียงเป็นประจำ				
1.2 รับฟังได้อย่างทั่วถึงทั้งหมู่บ้าน				
1.3 ติดตามการดำเนินงานโดยตลอด				
1.4 ตั้งใจฟัง				
1.5 ต้องการฟังเป็นประจำ				
<i>เนื้อหา</i>				
1.6 เนื้อหาสาระชัดเจน แจ่มแจ้ง				
1.7 ได้ประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน				
1.8 อยากให้เป็นอย่างไร				
<i>รูปแบบ</i>				
1.9 รูปแบบการนำเสนอหลากหลาย				
1.10 มีความแปลกใหม่ ทันสมัยในการนำเสนอ				
1.11 เวลาที่นำเสนอมีความเหมาะสม				
1.12 อยากให้เป็นอย่างไร				
2. ความรู้สึก ความคิดเห็น				
2.1 เนื้อหาสาระตรงกับความต้องการ				
2.2 สนุกสนาน เพลิดเพลิน				
2.3 ลำคาญ ไม่อยากรับฟัง				
2.4 ข้อมูลข่าวสารตรงกับความจริง				
2.5 ข้อมูลข่าวสารมีปริมาณเหมาะสม				
3. การมีส่วนร่วม				
3.1 ร่วมแสดงความคิดเห็น				
3.2 ผู้ดำเนินการมาจากกลุ่มต่างๆ ในชุมชน				
3.3 ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา				
3.4 ข้อมูลข่าวสารได้มาจากชุมชน				
3.5 อยากให้เป็นอย่างไร				

การประเมินผลการดำเนินงานหอกระจายข่าวสาร

โครงการวิจัย การดำเนินงานหอกระจายข่าวสารที่สนองตอบความต้องการของชุมชนอย่าง
ยั่งยืน

ด้วยการ จดบันทึก

บันทึกการใช้งานหอกระจายข่าวสาร ของ
บ้าน.....

ระหว่างวันจันทร์ที่.....เดือน.....2546 ถึงวันอาทิตย์ที่.....เดือน.....2546

1. ความถี่ในการกระจายเสียง
 - ☐ ทุกวัน
 - ☐ ไม่ทุกวัน ภายในสัปดาห์นี้เปิด.....วัน
2. การกระจายเสียงเป็นไปตามแผนหรือไม่
 - ☐ เป็น
 - ☐ ไม่เป็นเพราะ.....
3. ผู้จัด (หมายถึงผู้ประกาศ / ผู้ควบคุมการถ่ายทอด)
 - ☐ คนเดียว คือ.....
 - ☐ หลายคน จำนวน.....คน
4. ถ่ายทอดข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย หรือไม่
 - ☐ ถ่ายทอด ☐ ทุกวัน ☐ ไม่ทุกวัน
 - ☐ ไม่ถ่ายทอด
5. ถ่ายทอดรายการอื่นจากวิทยุ หรือไม่
 - ☐ ถ่ายทอด ได้แก่
 - ชื่อรายการ.....วัน.....เวลา.....
 - ชื่อรายการ.....วัน.....เวลา.....
 - ชื่อรายการ.....วัน.....เวลา.....
 - ☐ ไม่ถ่ายทอด
6. เปิดเทปของหน่วยงานราชการ หรือไม่
 - ☐ เปิดจำนวน.....ครั้ง ในสัปดาห์นี้
 - ☐ ไม่เปิด

7. รายการที่จัดเอง

ชื่อรายการ	ประเด็นเนื้อหา	รูปแบบการจัด				วัน/เวลา		ผู้จัด
		อ่าน	สนทนา	มีเพลง		วัน	เวลา	
				มี	ไม่มี			

8. การประกาศข่าวคราวภายในหมู่บ้าน

☐ เรียกประชุม

การประชุม.....วันที่.....

การประชุม.....วันที่.....

☐ แจ้งข่าวคราว

เกี่ยวกับ.....วันที่.....

เกี่ยวกับ.....วันที่.....

เกี่ยวกับ.....วันที่.....

☐ อื่นๆ.....

.....

9. ข้อสังเกตของผู้บันทึก

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้บันทึก.....

วันที่บันทึก.....

ผลการประเมิน(บ้านดอนทราย)

จำนวนผู้ให้ข้อมูล 8 คน เพศ ชาย 6 คน เพศหญิง 2 คน

อายุ 30-40 ปี 1 คน

อายุ 41-50 ปี 3 คน

อายุ 51-60 ปี 1 คน

อายุ 61 ปีขึ้นไป 2 คน

ประเด็นที่ประเมิน	บ้านดอนทราย (8คน)			หมายเหตุ
	มาก	กลาง	น้อย	
ทั่วไป				
เปิดกระจายเสียงเป็นประจำ	0	3	5	
รับฟังได้อย่างทั่วถึงทั้งหมู่บ้าน	4	3	1	
ติดตามการดำเนินงานโดยตลอด	5	3	0	
ตั้งใจฟัง	4	4	0	
ต้องการฟังเป็นประจำ	8	0	0	
เนื้อหา				
ชัดเจน แจ่มแจ้ง	6	1	1	
ได้ประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	5	3	0	
ต้องการให้เป็นอย่างไร				
รูปแบบ				
รูปแบบการนำเสนอหลากหลาย	2	3	3	
มีความแปลกใหม่ ทันสมัยในการนำเสนอ	3	3	2	
เวลาที่นำเสนอมีความเหมาะสม	4	4	0	
ต้องการให้เป็นอย่างไร				
ความรู้สึก ความคิดเห็น				
เนื้อหาสาระตรงกับความต้องการ	4	2	1	NA1
สนุกสนานเพลิดเพลิน	2	3	2	
รำคาญไม่อยากจะรับฟัง	0	0	8	
ข้อมูลข่าวสารตรงกับความเป็นจริง	6	1	1	
ข้อมูลข่าวสารมีปริมาณเหมาะสม	4	2	2	
การมีส่วนร่วม				
ร่วมแสดงความคิดเห็น	0	2	6	
ผู้ดำเนินการมาจากกลุ่มต่างๆ ในชุมชน	1	6	1	
ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา	2	3	3	
ข้อมูลข่าวสารได้มาจากชุมชน	1	5	2	
ต้องการให้เป็นอย่างไร				
รวมคะแนน	61	51	38	

NA หมายถึงไม่มีข้อมูล

ผลการประเมิน(บ้านดอนปลักหมู)

จำนวนผู้ให้ข้อมูล 7 คน เพศ ชาย 3 คน เพศหญิง 5 คน

อายุ 30-40 ปี 2 คน

อายุ 51-60 ปี 1 คน

อายุ 61 ปี ขึ้นไป 4 คน

ประเด็นที่ประเมิน	บ้านดอนปลักหมู (7คน)			หมายเหตุ
	มาก	กลาง	น้อย	
ทั่วไป				
เปิดกระจายเสียงเป็นประจำ	6	1	0	
รับฟังได้อย่างทั่วถึงทั้งหมู่บ้าน	0	7	0	
ติดตามการดำเนินงานโดยตลอด	7	0	0	
ตั้งใจฟัง	7	0	0	
ต้องการฟังเป็นประจำ	7	0	0	
เนื้อหา				
ชัดเจน แจ่มแจ้ง	7	0	0	
ได้ประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	7	0	0	
ต้องการให้เป็นอย่างไร				
รูปแบบ				
รูปแบบการนำเสนอหลากหลาย	1	5	1	
มีความแปลกใหม่ ทันสมัยในการนำเสนอ	1	4	2	
เวลาที่นำเสนอมีความเหมาะสม	6	0	1	
ต้องการให้เป็นอย่างไร				
ความรู้สึก ความคิดเห็น				
เนื้อหาสาระตรงกับความต้องการ	5	2	0	
สนุกสนานเพลิดเพลิน	5	0	2	
รำคาญไม่อยากรับฟัง	0	0	7	
ข้อมูลข่าวสารตรงกับความเป็นจริง	7	0	0	
ข้อมูลข่าวสารมีปริมาณเหมาะสม	4	1	2	
การมีส่วนร่วม				
ร่วมแสดงความคิดเห็น	0	4		
ผู้ดำเนินการมาจากกลุ่มต่างๆ ในชุมชน	1	4	2	
ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา	1	5	1	
ข้อมูลข่าวสารได้มาจากชุมชน	1	6	0	
ต้องการให้เป็นอย่างไร				
รวมคะแนน	73	39	21	

NA หมายถึงไม่มีข้อมูล

ผลการประเมิน(บ้านชุมทรัพย์)

จำนวนผู้ให้ข้อมูล 8 คน เพศชาย 5 คน เพศหญิง 3 คน

อายุ 20-30 ปี 1 คน

อายุ 31-40 ปี 2 คน

อายุ 41-50 ปี 2 คน

อายุ 51-60 ปี 3 คน

ประเด็นที่ประเมิน	บ้านชุมทรัพย์ (8คน)			หมายเหตุ
	มาก	กลาง	น้อย	
ทั่วไป				
เปิดกระจายเสียงเป็นประจำ	8	0	0	
รับฟังได้อย่างทั่วถึงทั้งหมู่บ้าน	2	6	0	
ติดตามการดำเนินงานโดยตลอด	7	0	1	
ตั้งใจฟัง	6	2	0	
ต้องการฟังเป็นประจำ	6	2	0	
เนื้อหา				
ชัดเจน แจ่มแจ้ง	6	2	0	
ได้ประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4	3	1	
ต้องการให้เป็นอย่างไร				
รูปแบบ				
รูปแบบการนำเสนอหลากหลาย	2	2	4	
มีความแปลกใหม่ ทันสมัยในการนำเสนอ	5	1	2	
เวลาที่นำเสนอมีความเหมาะสม	7	1	0	
ต้องการให้เป็นอย่างไร				
ความรู้สึก ความคิดเห็น				
เนื้อหาสาระตรงกับความต้องการ	5	2	1	
สนุกสนานเพลิดเพลิน	4	3	1	
รำคาญไม่อยากรับฟัง	0	0	8	
ข้อมูลข่าวสารตรงกับความเป็นจริง	8	0	0	
ข้อมูลข่าวสารมีปริมาณเหมาะสม	5	3	0	
การมีส่วนร่วม				
ร่วมแสดงความคิดเห็น	2	5	1	
ผู้ดำเนินการมาจากกลุ่มต่างๆ ในชุมชน	0	1	5	NA
ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา	4	3	1	
ข้อมูลข่าวสารได้มาจากชุมชน	1	5	2	
ต้องการให้เป็นอย่างไร				
รวมคะแนน	82	41	27	

NA หมายถึงไม่มีข้อมูล

ผลการประเมิน(บ้านสมบุญสุข)

จำนวนผู้ให้ข้อมูล 8 คน เพศชาย 3 คน เพศหญิง 5 คน

อายุต่ำกว่า 20 ปี 1 คน

อายุ 20-30 ปี 4 คน

อายุ 31-40 ปี 2 คน

อายุ 41-50 ปี 1 คน

ประเด็นที่ประเมิน	บ้านสมบุญสุข (8คน)			หมายเหตุ
	มาก	กลาง	น้อย	
ทั่วไป				
เปิดกระจายเสียงเป็นประจำ	7	1	0	
รับฟังได้อย่างทั่วถึงทั้งหมู่บ้าน	4	3	1	
ติดตามการดำเนินงานโดยตลอด	6	1	1	
ตั้งใจฟัง	6	1	1	
ต้องการฟังเป็นประจำ	7	1	0	
เนื้อหา				
ชัดเจน แจ่มแจ้ง	4	4	0	
ได้ประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4	4	0	
ต้องการให้เป็นอย่างไร				
รูปแบบ				
รูปแบบการนำเสนอหลากหลาย	4	2	2	
มีความแปลกใหม่ ทันสมัยในการนำเสนอ	1	4	3	
เวลาที่นำเสนอมีความเหมาะสม	3	4	1	
ต้องการให้เป็นอย่างไร				
ความรู้สึก ความคิดเห็น				
เนื้อหาสาระตรงกับความต้องการ	3	4	1	
สนุกสนานเพลิดเพลิน	1	4	3	
รำคาญไม่อยากจะรับฟัง	0	1	7	
ข้อมูลข่าวสารตรงกับความเป็นจริง	6	2	0	
ข้อมูลข่าวสารมีปริมาณเหมาะสม	2	5	1	
การมีส่วนร่วม				
ร่วมแสดงความคิดเห็น	1	4	3	
ผู้ดำเนินการมาจากกลุ่มต่างๆ ในชุมชน	2	3	3	
ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา	4	3	1	
ข้อมูลข่าวสารได้มาจากชุมชน	3	3	2	
ต้องการให้เป็นอย่างไร				
รวมคะแนน	68	54	30	

NA หมายถึงไม่มีข้อมูล

ผลการประเมิน(บ้านปากบ่อ)

จำนวนผู้ให้ข้อมูล 8 คน เพศชาย 4 คน เพศหญิง 4 คน

อายุ 20-30 ปี 1 คนอายุ 31-40 ปี 2 คน

อายุ 41-50 ปี 1 คน อายุ 51-60 ปี 2 คน

อายุ 60 ปีขึ้นไป 2 คน

ประเด็นที่ประเมิน	บ้านปากบ่อ (8คน)			หมายเหตุ
	มาก	กลาง	น้อย	
ทั่วไป				
เปิดกระจายเสียงเป็นประจำ	7	1	0	
รับฟังได้อย่างทั่วถึงทั้งหมู่บ้าน	2	4	2	
ติดตามการดำเนินงานโดยตลอด	8	0	0	
ตั้งใจฟัง	7	1	0	
ต้องการฟังเป็นประจำ	7	1	0	
เนื้อหา				
ชัดเจน แจ่มแจ้ง	7	0	1	
ได้ประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	6	1	1	
ต้องการให้เป็นอย่างไร				
รูปแบบ				
รูปแบบการนำเสนอหลากหลาย	1	1	6	
มีความแปลกใหม่ ทันสมัยในการนำเสนอ	3	3	2	
เวลาที่น่าสนใจมีความเหมาะสม	5	1	2	
ต้องการให้เป็นอย่างไร				
ความรู้สึก ความคิดเห็น				
เนื้อหาสาระตรงกับความต้องการ	4	3	1	
สนุกสนานเพลิดเพลิน	3	4	1	
ราคาไม่เอารับฟัง	1	1	6	
ข้อมูลข่าวสารตรงกับความเป็นจริง	7	1	0	
ข้อมูลข่าวสารมีปริมาณเหมาะสม	2	5	1	
การมีส่วนร่วม				
ร่วมแสดงความคิดเห็น	2	1	5	
ผู้ดำเนินการมาจากกลุ่มต่างๆ ในชุมชน	1	1	5	NA
ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา	1	5	2	
ข้อมูลข่าวสารได้มาจากชุมชน	1	5	2	
ต้องการให้เป็นอย่างไร				
รวมคะแนน	75	39	37	

NA หมายถึงไม่มีข้อมูล

ผลการประเมิน(บ้านดอนคา)

จำนวนผู้ให้ข้อมูล 9 คน เพศชาย 2 คน เพศหญิง 7 คน

อายุ 31-40 ปี 7 คน

อายุ 51-60 ปี 2 คน

ประเด็นที่ประเมิน	บ้านดอนคา (9คน)			หมายเหตุ
	มาก	กลาง	น้อย	
ทั่วไป				
เปิดกระจายเสียงเป็นประจำ	6	3	0	
รับฟังได้อย่างทั่วถึงทั้งหมู่บ้าน	1	7	1	
ติดตามการดำเนินงานโดยตลอด	9	0	0	
ตั้งใจฟัง	8	1	0	
ต้องการฟังเป็นประจำ	9	0	0	
เนื้อหา				
ชัดเจน แจ่มแจ้ง	7	2	0	
ได้ประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	8	1	0	
ต้องการให้เป็นอย่างไร				
รูปแบบ				
รูปแบบการนำเสนอหลากหลาย	2	6	1	
มีความแปลกใหม่ ทันสมัยในการนำเสนอ	5	4	0	
เวลาที่นำเสนอมีความเหมาะสม	6	3	0	
ต้องการให้เป็นอย่างไร				
ความรู้สึก ความคิดเห็น				
เนื้อหาสาระตรงกับความต้องการ	5	4	0	
สนุกสนานเพลิดเพลิน	4	5	0	
รำคาญไม่อยากรับฟัง	0	1	8	
ข้อมูลข่าวสารตรงกับความเป็นจริง	8	1	0	
ข้อมูลข่าวสารมีปริมาณเหมาะสม	6	3	0	
การมีส่วนร่วม				
ร่วมแสดงความคิดเห็น	3	3	3	
ผู้ดำเนินการมาจากกลุ่มต่างๆ ในชุมชน	5	4	0	
ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้	6	2	1	
ข้อมูลข่าวสารได้มาจากชุมชน	6	2	1	
ต้องการให้เป็นอย่างไร				
รวมคะแนน	104	52	15	

NA หมายถึงไม่มีข้อมูล

ผลการประเมิน(บ้านทุ่งวัวแล่น)

จำนวนผู้ให้ข้อมูล 8 คน เพศชาย 3 คน เพศหญิง 5 คน

อายุ 41-50 ปี 3 คน

อายุ 51-60 ปี 2 คน

อายุ 60 ปีขึ้นไป 3 คน

ประเด็นที่ประเมิน	บ้านทุ่งวัวแล่น (8คน)			หมายเหตุ
	มาก	กลาง	น้อย	
ทั่วไป				
เปิดกระจายเสียงเป็นประจำ	8	0	0	
รับฟังได้อย่างทั่วถึงทั้งหมู่บ้าน	1	5	2	
ติดตามการดำเนินงานโดยตลอด	7	0	1	
ตั้งใจฟัง	6	1	0	NA
ต้องการฟังเป็นประจำ	6	2	0	
เนื้อหา				
ชัดเจน แจ่มแจ้ง	6	1	1	
ได้ประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	7	1	0	
ต้องการให้เป็นอย่างไร				
รูปแบบ				
รูปแบบการนำเสนอหลากหลาย	3	4	1	
มีความแปลกใหม่ ทันสมัยในการนำเสนอ	5	3	0	
เวลาที่นำเสนอมีความเหมาะสม	8	0	0	
ต้องการให้เป็นอย่างไร				
ความรู้สึก ความคิดเห็น				
เนื้อหาสาระตรงกับความต้องการ	7	1	0	
สนุกสนานเพลิดเพลิน	3	5	0	
รำคาญไม่อยากจะรับฟัง	1	1	6	
ข้อมูลข่าวสารตรงกับความเป็นจริง	8	0	0	
ข้อมูลข่าวสารมีปริมาณเหมาะสม	7	1	0	
การมีส่วนร่วม				
ร่วมแสดงความคิดเห็น	2	3	3	
ผู้ดำเนินการมาจากกลุ่มต่างๆ ในชุมชน	4	2	1	NA
ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา	3	4	0	NA
ข้อมูลข่าวสารได้มาจากชุมชน	3	4	1	
ต้องการให้เป็นอย่างไร				
รวมคะแนน	95	38	16	

NA หมายถึงไม่มีข้อมูล

กลุ่มคนทำงานที่ชุมชนคัดเลือก เรียนรู้วิธีการบริหารจัดการและจัดรายการหอกระจายข่าวสาร
ในการประชุมฝึกปฏิบัติ รุ่น 2

การประชุมฝึกปฏิบัติรุ่น 3 จัดโดย ชมรมข่าวสารเพื่อชุมชน
การถ่ายทอดความรู้จากฐานพี(1 และ 2)สู่ฐานน้อง (3)

ทีมงานหอกระจายข่าวสารจากพื้นที่ศึกษา 7 หมู่บ้าน
เดินทางไปดูงานหอกระจายข่าวสารที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

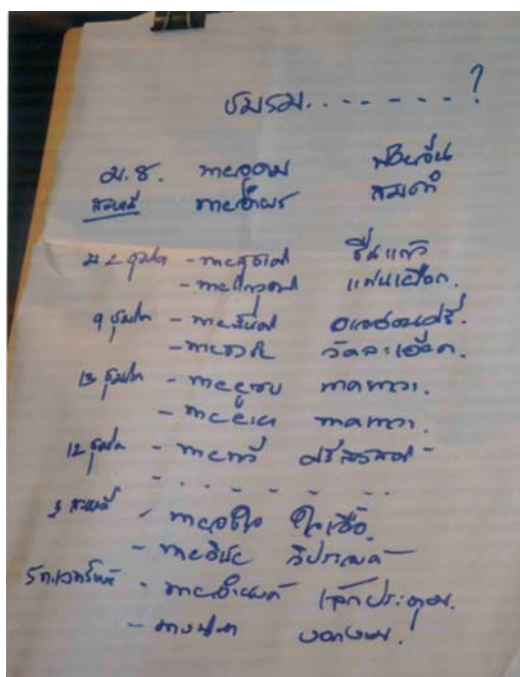
ลุงข้า ที่ปรึกษาด้านเทคนิค ของโครงการวิจัย ของผู้ปฏิบัติงานหอกระจายข่าวสารและ
ของชมรมข่าวสารเพื่อชุมชน
ระหว่างการอบรมการดูแล รักษา และซ่อมแซมหอกระจายข่าวสาร

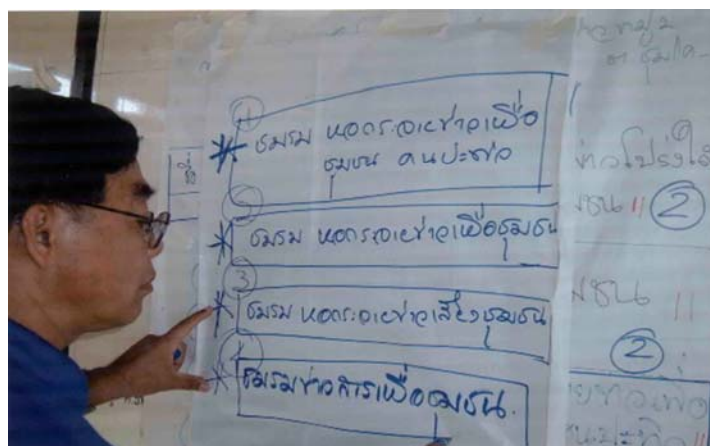
สมาชิกลงชื่อ ก่อนเริ่มการประชุมชมรม ข้าราชการเพื่อชุมชน ครั้งที่ 4

บรรยากาศการประชุมชมรม ข้าราชการเพื่อชุมชน ครั้งที่ 2

การเสนอข้อคิดคณะกรรมการชมรมข่าวสารเพื่อชุมชน
ในวันสุดท้ายของการประชุมฝึกปฏิบัติ รุ่น 2

บรรยากาศการตั้งชื่อชมรมฯ เป็นไปอย่างเข้มข้น มีการเสนอกันหลายชื่อ และค่อยๆ คัดออก ในที่สุดได้ชื่อชมรม “ข่าวสารเพื่อชุมชน”

ผู้รับฟังความคิดเห็นและความต้องการ ที่บ้านดอนคา

การสนทนากลุ่ม กรรมการชมรมข่าวสารเพื่อชุมชน
เพื่อประเมินผลการดำเนินงาน

การสนทนากลุ่ม สมาชิกชมรมข่าวสารเพื่อชุมชน เพื่อประเมินผลการดำเนินงาน

การเสวนาชุมชน เพื่อประเมินผลการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารที่บ้านสมบุญรณสุข

การขยายผลการวิจัย

การขยายผลการวิจัยจากโครงการนี้ดำเนินงานในหลายลักษณะ ทั้งที่เผยแพร่ผลงานในรูปแบบวิชาการโดยมีนักวิชาการเป็นกลุ่มเป้าหมาย เผยแพร่ผลงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะให้แก่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้อง และการเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อมวลชนไปยังผู้สนใจทั่วไป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การนำเสนอผลงานวิจัยและแนวคิดการพัฒนาหอกระจายข่าวสารในรูปแบบวิชาการ

1. การนำเสนอผลงานวิจัยระยะที่ 1 ในรูปแบบของบทความวิชาการ เรื่อง การพัฒนาหอกระจายข่าวสารเพื่อสนองตอบความต้องการของชุมชน ตีพิมพ์ในวารสารนิเทศศาสตร์ (ของคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 (เดือนมกราคม- มีนาคม 2545)
2. การนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการ เนื่องในวันคล้ายวันสถาปนาสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2545 ผู้เข้าร่วมประชุมเป็นอาจารย์ นักวิจัย จากคณะ/สถาบันต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยมหิดล
3. การนำเสนอผลงานวิจัยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการสัมมนาเครือข่ายวิจัยระหว่างคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร และสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2546 ผู้เข้าร่วมการประชุมเป็นอาจารย์ และนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยนเรศวรและมหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 60 คน
4. การร่วมอภิปรายในหัวข้อ “หอกระจายข่าว: สื่อชุมชนที่ทุกคนอยากเห็น” จัดโดยกรมประชาสัมพันธ์ เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2545 ผู้เข้าร่วมการประชุม ได้แก่ ประชาสัมพันธ์จังหวัดและตัวแทนผู้ปฏิบัติงานหอกระจายข่าวสารจากจังหวัดต่างๆ จำนวน 100 คน
5. การศึกษาดูงานหอกระจายข่าวสารของนิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสื่อสารเพื่อการพัฒนาคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 20 คน ระหว่างวันที่ 15-16 มีนาคม 2546
6. การนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการ “25 ปี นิเทศศาสตร์พัฒนาการบทบาทและทิศทางต่อสังคมไทย” วันที่ 9 กันยายน 2546 ผู้เข้าร่วมประชุมเป็นอาจารย์ นักวิจัย นิสิตและนักศึกษา ผู้มีความสนใจในการสื่อสารเพื่อการพัฒนา

7. ถ่ายทอดกระบวนการวิจัยและผลการวิจัย แต่นักศึกษาปริญญาเอก คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ 24 พฤศจิกายน 2546 และคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล วันที่ 15 พฤษภาคม 2547

8. นำเสนอข้อคิดเห็นการทำวิจัยในเวทีการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ จัดโดยโครงการชุดการสื่อสารเพื่อชุมชน และทีมวิจัยเครือข่ายภาคเหนือ เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2547 ผู้ร่วมงานได้แก่ พระสงฆ์เพื่อการพัฒนาโพธิยาลัย และผู้สนใจ

การเผยแพร่ผลงานวิจัยและแนวคิดการพัฒนาหอกระจายข่าวสารสู่การปฏิบัติ

1. นายอุดม น้อยจีน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 8 บ้านทุ่งวัวแล่น ได้รับเชิญให้ไปร่วมประชุม “สื่อมวลชนท้องถิ่นและหอกระจายข่าว” เพื่อหาแนวทางการพัฒนา การสนับสนุน การซ่อมบำรุงหอกระจายข่าวสาร และได้มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นถึงวิธีการดำเนินงานหอกระจายข่าวสาร ที่คำนึงถึงความต้องการของชุมชน การประชุมจัดโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง วันที่ 12-13 กันยายน 2545 ที่จังหวัดสงขลา

2. จัดการอบรมและฝึกปฏิบัติการดำเนินงานหอกระจายข่าวสาร ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานหอกระจายข่าวสารจังหวัดปัตตานี ระหว่างวันที่ 23-25 เมษายน 2546 มีผู้ปฏิบัติงานหอกระจายข่าวสารในจังหวัดปัตตานีเข้าร่วม 40 คน โดยผู้ปฏิบัติงานจากจังหวัดชุมพรร่วมเป็นวิทยากร

3. จัดการอบรมและฝึกปฏิบัติการดำเนินงานหอกระจายข่าวสาร ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 32 คน ระหว่างวันที่ 29-30 พฤษภาคม 2546

การเผยแพร่ผลงานวิจัยและแนวคิดการพัฒนาหอกระจายข่าวสารทางสื่อมวลชน

1. การเผยแพร่ผลงานและแนวคิดการใช้หอกระจายข่าวสารให้เป็นสื่อเพื่อชุมชน ทางหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ปีที่ 16 ฉบับที่ 5313 ประจำวันที่ 10 เมษายน 2546 หน้า 8 คอลัมน์จุดประกายวัฒนธรรม และหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับประจำวันี่ 20 กันยายน 2546 หน้า 14

2. การเผยแพร่ผลงานทางโทรทัศน์ โดยเป็นส่วนหนึ่งของรายการ “คลื่นอนาคต” ตอน “สื่อชุมชน” ออกอากาศเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2546 เวลา 17.30 น. ทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5

3. การเผยแพร่ผลงานและแนวคิดการใช้หอกระจายข่าวสารให้เป็นสื่อเพื่อชุมชนทางวิทยุกระจายเสียง

✿ ร่วมรายการ “ร่วมด้วยช่วยกันจังหวัดปัตตานี” ออกอากาศ เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2546 ทางสถานีวิทยุมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี F.M. 107.25 MHz.

✿ รายการ “จันทร์บ่าย สไตล์สาธารณสุข” ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดชุมพร ออกอากาศทางคลื่น FM 100 MHz ทุกวันจันทร์ เวลา 15.00-15.30 น.

✿ รายการ “ที่นี่กรมหลวงฯ” ทางสถานีวิทยุของ อสมท. ออกอากาศทางคลื่น FM 104.25 MHz.

4. การเผยแพร่ผลงานและแนวคิดผ่านทางสื่อท้องถิ่น ได้แก่ หนังสือพิมพ์ข่าวชุมพร ปีที่ 9 ฉบับที่ 100 ประจำเดือนมกราคม 2547